

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Усвојен Завршни рачун РФ ПИО за 2022. годину:
од исплате пензија за април, Фонд до краја године није
повлачио додатна средства од државе за исплату пензија за
категорију запослених; значајан буџетски суфицит

КОНТАКТ ЦЕНТАР

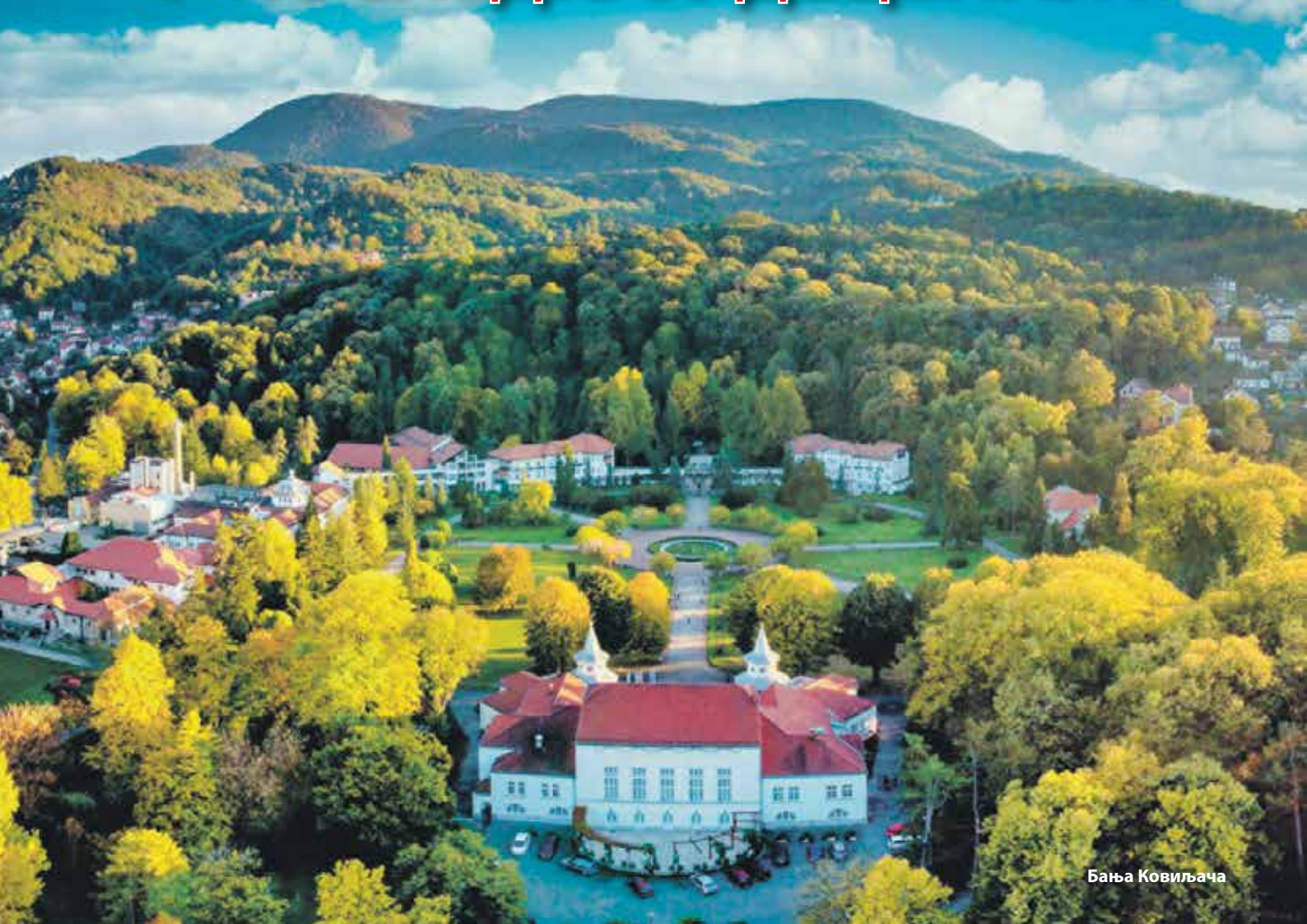
Радним данима
8-15h

0700/017-017
по цени локалног позива

011/3060-680
за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

НАЈБОЉА ПОСЛОВНА ГОДИНА У ПОСЛЕДЊОЈ ДЕЦЕНИЈИ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Сенка машине

Пре само непуних век
и по радни људи су се
борили за елементар-
не услове – осмочасовни рад
и право на одмор и слобод-
но време. С муком и уз жртве
извојевани празник рада био
је тек једнодневни одмор од
непрекидног посла.

Ипак, и поред непрестаних
и исцрпљујућих напора, сва-
ка нова технологија, од прве
машине за шивење чарапа у
16. веку, била је доживљава-
на као непријатељ. Иако су
нове машине посао чиниле
лакшим, постојала је (често оправдана) бојазан
да ће многе раднике оставити без посла или са
нижим платама, а са сваким таквим напретком
начин живота који су познавали био је неповрат-
но измењен.

Рад је већ дуго саставни део људског искуства;
желимо да будемо укључени у активности које
не само да задовољавају наше основне потребе,
већ нам дају осећај сврхе. Из тог разлога, раз-
говори о вештачкој интелигенцији (означава се
као АИ) и аутоматизацији која истискује људе са
посла дотичу дубоке емоције и сложена разми-
шљања о економији и политици. Јасно је да тех-
нолошки напредак неће стати, као што је могуће
да ће послови неких који сада празнују Први мај
због тога постати непотребни.

Запошљавање робота у производњи ауто-
мобила постало је често још крајем двадесетог
века. Првобитно дизајнирани за обављање јед-
ноставних послова који се понављају, они су
помогли у повећању производње, стандарди-
зацији квалитета и контроли трошкова. Године
1979. Фиат је чак покренуо ТВ рекламу која је
конструкцију модела „страда“ описала слоганом
„ручно израђени од робота“.

И поред свих афирмација, сигурно је да тер-
мин АИ и даље код неких изазива призоре науч-
не фантастике или страх од робота који ће пре-
узети свет. Чини се да њен напредак предста-
вља крај рада каквог познајемо и разумљиво је
зашто су људи забринути.

Употреба вештачке интелигенције је све шира
и иако нико не може тачно да предвиди како ће
се она развијати у будућности, тренутни трен-
дови извесно потврђују да ће АИ постати део
наших живота. Јер – у стварности вештачка
интелигенција је већ свуда око нас, од начина
како учимо или купујемо, до тога како заказује-
мо преглед код лекара. Подаци показују да је на
глобалном нивоу употреба вештачке интелиген-
ције у многим секторима порасла за 270 одсто
у последње четири године. Пандемија је само
убрзала ствари.

Ипак, према новим истраживањима, АИ
неће учинити раднике превазиђеним, бар не

још дуго. Недавни рад под називом „Вештачка
интелигенција и будућност рада“, који су обја-
вили истраживачи Massachusetts Institute of
Technology (трећи најбољи светски универзитет)
даје знатно оптимистичнију слику. Уместо
најаве застарелости људског рада, они пред-
виђају да ће вештачка интелигенција наста-
вити да покреће масивне иновације које ће
унапредити многе постојеће индустрије. Са
потенцијалом да створе потпуно нове секто-
ре, што ће на крају довести до нових радних
места.

Студија подсећа и да још увек постоје зна-
чајна ограничења у способности АИ, у односу
на људску интелигенцију, у обављању специ-
фичних задатака. Људи поседују интелигенцију
која укључује решавање проблема, апстрактно
размишљање и критичко росуђивање, вешти-
не које ће остати неопходне у комерцијалном
свету. Дакле, далеко смо још од тога да вештач-
ка интелигенција буде у рангу са људском; она
једноставно мења начин на који радимо и врсте
послова који постоје.

АИ би могла да омогући људима да раде
четири дана у недељи, каже добитник Нобелове
награде за економију, Кристофер Писаридес,
док у својој књизи „Свет без посла“ Данијел
Саскинд предвиђа будућност у којој ће се људи
бавити и другим стварима осим послом. Све су
то ипак само претпоставке које не дају одговоре
на питања хоће ли супер интелигентни рачуна-
ри једног дана завладати планетом и људе који
су их створили оставити са мало добити и много
ризика, или ће пак роботи донети златно доба
људске доколице и просперитета, а свету еру
мира и напретка?

Какво год да је наше мишљење о теми, може-
мо се сложити око једног: човечанство је про-
шло кроз много различитих револуција, на реду
је револуција аутоматизације. АИ је једна од
најважнијих светских технологија икад и фасци-
нантно је бити њен део.

А можда је и време за нову традицију – за
празник рада који гледа унапред, а не углавном
назад.

М. Јовановић

ОДРЖАНА СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА РФ ПИО

Најбоља пословна година у последњој деценији

У Дирекцији Фонда, 26. априла је одржана седница Управног одбора Фонда, на којој је усвојен Завршни рачун РФ ПИО за период од 1. јануара до 31. децембра 2022. године и Извештај о извршењу Финансијског плана РФ ПИО за 2022. годину.

Директорка Сектора за финансијске послове Фонда, Бојана Поповић, током обраћања је навела да буџетски резултат пословања Фонда јесте буџетски суфицит који за 2022. годину износи 5,178 милијарди динара.

– Ово је значајан суфицит у односу на претходне године, када се Фонд врло често суочавао са буџетским дефицитом. Овај буџетски суфицит је коригован за износ издатака за набавку финансијске имовине која је настала конверзијом потраживања, што значи да укупан резултат пословања Фонда – суфицит, који је настао бољом

Са седнице Управног одбора

наплатом прихода од доприноса, износи 2,882 милијарде динара – рекла је Бојана Поповић.

Она је подсетила да је у јануару 2022. извршено усклађивање пензија за 5,5 одсто, а потом и ванредно усклађивање пензија од девет процената, што је и био предмет ребаланса буџета крајем године. Такође је свим корисницима Фонда исплаћена једнократна помоћ у износу од 20.000 динара.

За усклађивање пензија у претходној години, од укупно скоро 15 процената, и за исплату новчаног износа као увећа-

ња уз пензију, Фонд није имао никакве додатне дотације из републичког буџета.

– Од исплате априлских пензија у мају Фонд није повлачио додатна средства од државе за исплату пензија за категорију запослених до краја године. Приходи су били планирани у износу од 779 милијарди, а најзначајнији приходи од доприноса имали су планирано учешће од 83,9 одсто. Упркос смањењу стопе доприноса са 25,5 на 25 одсто, имали смо значајно бољу наплату доприноса претходне године, и суфинансирање државе у исплати пен-

зија смо са планираних 15,9 смањили на 12 одсто, а потом, када бисмо изузели исплату помоћи која је била чиста дотација, проценат дотација из републичког буџета би спао на испод осам одсто. То је од 2012. године, од када се води статистика Фонда на овај начин, и на основу Закона о буџетском систему, најбољи резултат пословања Фонда ПИО – нагласила је директорка Сектора за финансијске послове Фонда.

Када је реч о расходима, највећи део издвајања, 98,2 одсто, односи се на исплату права из ПИО. Првобитно је планирано да два одсто буџета буде усмерено на спровођење активности из ПИО, што се односи на издвајања за запослене, инвестиције, капитална улагања и остало, а што је до краја године, захваљујући одговорном управљању Фондом, смањено на 1,8 одсто, појаснила је Бојана Поповић.

В. Кадих Станковић

НАСТАВАК ПРОМОЦИЈЕ ПРИЈАВА ЗА ПЕНЗИОНЕРСКЕ КАРТИЦЕ

Не јењава интересовање

Јавна промоција електронских пријава за пензионерске картице, која је започета 15. марта у Београду, настављена је и током априла широм Србије. У Новом Саду, на Тргу слободе, организована је 3. априла, где су на десет пултова Фонда, од 12 до 14 часова, запослени у Филијали Нови Сад обављали онлајн пријаве за пензионерске картице и пружали све информације заинтересованим корисницима.

Промоцији су присуствовали Никола Селаковић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Биљана Барошевић, помоћница министра, Реља Огњеновић, дирек-

Учесници потписивања споразума у Новом Саду

тор РФ ПИО, Милан Ђурић, градоначелник Новог Сада, као и руководство и запослени Фонда ПИО.

Претходно је у Градској кући директор новосадске филијале Фонда ПИО Борис Јевтић

са представницима девет привредних субјеката потписао споразуме о сарадњи којима се корисницима Пензионерске картице омогућавају попусти на робу и услуге и коришћење додатних погодности.

Министар Селаковић је том приликом истакао да пензионери у наредном периоду могу да очекују побољшање материјалног положаја.

– Од октобра до јануара кумулативно пензије су порасле за 20,8 одсто, а према најавама председника Србије Александра Вучића, до краја ове године имаћемо наредно повећање које ће бити двоцифрено – рекао је министар и додао да је Фонд ПИО у прва три месеца ове године остварио рекордан износ прихода од уплаћених доприноса, а да се ти доприноси уплаћују од стране послодаваца који данас у Србији запошљавају више него икада нових радника.

– Из тих средстава финансирају се не само пензије, већ и пензионерски стандард, који ће омогућити да већи број пензионера оде на банско лечење о трошку Фонда ПИО, а Пензионерска картица нове генерације је само један од важних елемената у остваривању плана како да побољшамо стандард и статус наших старијих – казао је Селаковић.

Директор Фонда Реља Огњеновић истакао је да за пензионерске картице влада велико интересовање, да ће право на погодности имати око 1,7 милиона корисника, а картице ће бити у функцији од 1. октобра.

– Начин пријаве је електронски, чак и за људе који дођу у Фонд наше службе ће урадити то за њих. Гледали смо да процедура буде што једноставнија, траје свега тридесетак секунди. Овим путем позивам пензионере, али и друштвено одговорне компаније да се пријаве, да покажемо јединство државе, како у приватном, тако и у јавном сектору – истакао је директор Фонда.

Градоначелник Новог Сада Милан Ђурић изразио је очекивање да ће се и у наредном периоду бројни државни, привредни и друштвени субјекти заједнички и јединствено укључити у реализацију овог про-

Велико интересовање медија у Вршцу

Директор Реља Огњеновић са грађанима Крушевца

јекта са циљем да се побољша животни стандард најстаријих суграђана.

Јавна промоција пензионерских картица је 6. априла настављена у Крушевцу, на Тргу косовских јунака, где су запослени из Филијале Крушевац на пултовима Фонда подносили онлајн пријаве за велики број заинтересованих.

Промоцији су присуствовали директор Фонда ПИО Реља Огњеновић, градоначелница Крушевца Јасмина Палуровић, као и руководство и запослени Фонда.

– Овим потезом желимо да помогнемо пензионерима, да њихов динар вреди више и да

кроз попусте које ће имати и у привреди и у државним установама директно у свом новчанику и у свом дому осете да држава брине о њима и да стоји иза својих пензионера – рекао је директор Фонда Реља Огњеновић и истакао да је до 6. априла на нивоу целог Фонда поднето чак око 500.000 пријава за пензионерске картице, док се више од 300 привредних субјеката обратило Фонду са захтевом за сарадњу.

Како је навела директорка Филијале Крушевац Драгана Богдановић, током промоције окупљени пензионери су исказали задовољство због бриге Фонда и државе о побољшању

услова живота најстарије популације, а истакла је и велику заинтересованост привредних субјеката из овог града за укључивање у пројекат давањем значајних погодности.

Директорка Филијале Крушевац је тог дана у име Фонда

На отварању Клуба за пензионере

Током боравка у Новом Саду министар Никола Селаковић, директор Фонда ПИО Реља Огњеновић, са сарадницима, и градоначелник Новог Сада Милан Ђурић обишли су реновиран Пензионерски клуб на Сланог бари, који функционише као један од 19 клубова у оквиру Геронтолошког центра Нови Сад. Том приликом Селаковић је истакао да град Нови Сад има веома разгранату мрежу пензионерских клубова и да улагањем у места у којима најстарији суграђани проводе своје слободно време, показује да му је стало до пензионерског стандарда.

са друштвено одговорним компанијама потписала укупно 10 споразума, шест са приватним фирмама и четири са јавним предузећима.

Градоначелница Крушевца Јасмина Палуровић позвала је и друге фирме да се прикључе

Потписан споразум између РФ ПИО и ДИС-а

У Дирекцији Републичког фонда ПИО 28. априла ове године потписан је Споразум о сарадњи између Фонда ПИО и Компаније ДИС, чиме се та компанија укључила у пројекат Пензионерске картице. Споразум су потписали директор РФ ПИО Реља Огњеновић и генерални директор Компаније ДИС, Иван Шулеић (на слици).

– Компанија ДИС, као највећи домаћи трговински ланац, одлучила је да подржи пројекат нове Пензионерске картице. На тај начин омогућићемо најстаријим суграђанима да добију посебне погодности у ДИС маркетима и тако желимо да утичемо позитивно на побољшање квалитета њиховог живота. Све попусте које будемо давали објавићемо до 15. септембра. За почетак ће то бити стандардни попусти уз картицу али припремићемо и посебне персонализоване акције са акцентом на артикле које пензионери највише користе и посебно, само за ову картицу, омогућићемо да имају најнижу цену – рекао је генерални директор ДИС-а Шулеић.

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић истакао је да је неизмерно срећан што има част да у име Фонда ПИО потпише сарадњу са једним од највећих, ако не и највећим ланцем у Србији, Компанијом ДИС.

– Овим путем смо показали да поред великог броја пензионера, бринемо да нам се и велики број друштвено одговорних компанија прикључи и подржи нашу акцију и самим тим оправдамо поверење наших пензионера и 600.000 њих колико се до сада пријавило. Позивам и остале друштвено одговорне компаније да се прикључе нашој акцији, подрже нашу Пензионерску картицу, а самим тим, подрже и наше пензионере – рекао је Огњеновић.

Г. О.

овој акцији, јер се на тај начин показује одговорност према старијима.

У оквиру јавне промоције Пензионерске картице, са условима коришћења и погодностима које она доноси, 10. априла, на Тргу победе у Вршцу, детаљно и на непосредан начин упознати су и тамошњи пензионери, који су такође имали прилику да се пријаве на пултовима Фонда.

Промоцији картице присуствовали су директор РФ ПИО Реља Огњеновић, градоначелница Вршца Драгана Митровић, менаџмент и запослени Фонда ПИО.

Догађај који је посетио велики број пензионера и других заинтересованих грађана детаљно су пратили и локални медији који су тиме показали да и након скоро месец дана континуираног представљања интересовања за картицу интензивно расте.

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић том приликом је истакао да се картице већ штампају у Заводу за израду новчаница и кованог новца и да ће се оне сукцесивно предавати грађанима како се не би правиле гужве на шалтерима и како би их сви добили до 1. октобра, те спремно дочекали њихову примену.

Посета Вршцу донела је још 11 нових споразума са друштвено одговорним компанијама, које је у име Фонда, у Градској кући, потписала директорка Филијале Вршац Јелена Мушкиња.

Велики одзив компанија и у Крагујевцу: потписано 12 споразума

У Смедереву, у Центру за културу, 13. априла је настављено потписивање споразума о сарадњи, које је у име Фонда ПИО потписао директор смедеревске филијале Милан Перић, а потписивању је присуствовао и директор Фонда Реља Огњеновић са сарадницима. Укупно је потписано 13 споразума, од чега осам са приватним фирмама и пет са јавним предузећима.

Након тога, одржана је јавна промоција пријава за пензионерске картице на смедеревском Тргу републике. Према речима директора Филијале Милана Перића, о великом интересовању смедеревских пензионера за картице говори и податак да је до тог дана само директно у Филијали Смедерево поднето око 6.000 пријава.

– Велики број пензионера и осталих грађана се окупили током јавне промоције на Тргу републике, а сви заинтересовани су искористили прилику и да питају директора Фонда, као и нас запослене у Филијали

Смедерево, све што их је интересовало у вези са правима из ПИО. Промоцији је присуствовао и председник Удружења пензионера града Смедерева, Милован Грбић, који је изразио захвалност због увећања пензија – рекао је Перић.

Јавна промоција потом је одржана у Крагујевцу, 20. априла, где су пензионери на пултовима Фонда постављеним у Пешачкој зони подносили пријаве, а промоцији је, поред директора РФ ПИО, руководства и запослених, присуствовао и градоначелник Крагујевца Никола Дашић, који је истакао да је ова иницијатива одлично препозната од стране локалне привреде.

У Градској управи Крагујевца директорка крагујевачке Филијале Ирена Ђорђевић је у име РФ ПИО потписала укупно 12 споразума, од чега седам са приватним фирмама и пет са онима из јавног сектора.

– И у Крагујевцу, као и у другим градовима Србије, одзив је велики, како наших корисника,

Са промоције у Лесковцу

тако и предузећа из приватног и јавног сектора да учествују у реализацији ове идеје. Верујем да ће данашња промоција подстаћи још локалних привредника да се укључе и свако у складу са својом делатношћу и могућностима пружи допринос побољшању материјалног положаја најстаријих – казала је директорка Филијале Крагујевац Ирена Ђорђевић.

Последња промоција у априлу одржана је 27. у Лесковцу, где је директорка лесковачке филијале Фонда, Марина Манојловић, потписала 11 споразума са друштвено одговорним компанијама. Потписивању су присуствовали др Горан Цветановић, градоначелник Лесковца, Милош Ђирић, начелник Јабланичког управног округа, и др Александар Милошевић, заменик директора Фонда ПИО.

Др Александар Милошевић је казао да је до 27. априла око 600.000 корисника поднело своју пријаву за Пензионерску картицу, и подсетио да ће картица важити на територији целе Републике Србије.

– Ми желимо да нашим пензионерима побољшамо друштвени стандард и омогућимо квалитетнији и бољи живот – истакао је др Милошевић.

Директорка Филијале Лесковац Марина Манојловић и градоначелник Лесковца др Горан Цветановић захвалили су свим потписницима споразума што су препознали важност овог пројекта, и изразили уверење да ће оваквих споразума бити још.

Промоције пријава за Пензионерску картицу наставиће се у наредном периоду у другим градовима Србије.

**Мирослав Мектеровић
Весна Кадих Станковић
Марија Симиновић-Максимовић**

Трибине на београдским општинама

У Београду је, 7. априла, поводом промоције Пензионерске картице, организована трибина у Градској општини Врачар. На трибини су, поред директора Фонда ПИО Реља Огњеновића, учествовали и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Никола Селаковић, помоћница министра Биљана Барошевић, и председник Градске општине Врачар, академик проф. др Милан А. Недељковић. Поред промоције Пензионерске картице нове генерације и упознавања старијих грађана ове београдске општине са погодностима које картица носи, на трибини се говорило и о питањима у вези са остваривањем права из ПИО, као и о проблемима са којима се старији Врачарци најчешће сусрећу. Заинтересовани пензионери су, уз помоћ запослених Фонда ПИО, имали прилику да поднесу захтеве за добијање Пензионерске картице.

Пре Врачара, 29. марта, промоција картице одржана је у Градској општини Савски венац. Председник општине Милош Видовић и директор Фонда Реља Огњеновић разговарали су са присутним грађанима, одговарали на њихова питања и недоумице, не само у вези са Пензионерском картицом, већ и другим правима из ПИО. Поред тога, запослени у Фонду помагали су присутним пензионерима да поднесу захтев за картицу.

ЗА БЕСПЛАТНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ ПРИЈАВИЛО СЕ ГОТОВО 84.000 КОРИСНИКА

Први пензионери у бањама већ у мају

На овогодишњи оглас за упућивање корисника пензија на рехабилитацију о трошку Републичког Фонда ПИО стигло је готово 84.000 пријава. Коначна ранг-листа објављена је 19. априла, а на основу средстава издвојених за ове намене и цена у бањским лечилиштима у 2023. години, право на бесплатну рехабилитацију ове године ће моћи да искористи око 15.000 корисника пензија.

Како је недавно изјавио директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић, у плану је да се од 1. јануара 2024. увећају средства која Фонд издваја за друштвени стандард корисника пензија са 0,10 на 0,15 одсто изворних прихода Фонда, а тај увећани део средстава би требало да буде усмерен за бесплатну рехабилитацију пензионера, јер за тај вид друштвеног стандарда влада највеће интересовање. У складу с тим, очекује се да ће наредне године још већи број корисника пензија да буде упућен на опоравак у неку од бања Србије о трошку РФ ПИО.

Корисник пензије се на рехабилитацију упућује према исказаној жељи, у складу са смештајним капацитетима установе, која није контраиндикована његовој медицинској документацији, а на овогодишњим листама жеља пензионера предначиле су Врњачка Бања, затим Бања Ковиљача, Рибарска бања, Нишка бања, Сокобања, потом „Термал“ у Врднику, бања Кањижа и бања Јунаковић у Апатину.

Да подсетимо, Фонд сноси трошкове рехабилитације корисника пензије у трајању од 10 дана у току календарске године, у

једној од 25 установа предвиђених Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, затим путне трошкове у висини цене аутобуске, односно возне карте II разреда, као и трошкове смештаја и превоза пратиоца слепог лица и пратиоца детета које је остварило право на породичну пензију, а неспособно је за самосталан живот и рад.

Поред услуге смештаја и пуног пансиона, током боравка у бањи сваком кориснику је обезбеђен лекарски преглед приликом пријема са формирањем историје болести, ЕКГ, основне и циљане лабораторијске анализе, редовне лекарске визите сваког радног дана, присуство дежурног лекара после подне, ноћу и нерадним данима, као и све терапијске процедуре из области из којих се пружају услуге – најмање три врсте терапија и издавање отпусне листе. Дакле,

корисницима је обезбеђен комплетан десетондедни боравак у бањи.

Како је коначна ранг-листа објављена, Фонд је почео да шаље писана обавештења корисницима да су остварили право на рехабилитацију у установи, као и обавештења о списку области из којих се пружа рехабилитација и спецификацији услуга које ће им обавезно бити пружене приликом коришћења рехабилитације. Истовремено, установама, односно РХ центрима Фонд је упутио спискове корисника који су остварили право, а у наредном периоду из РХ центара ће позивати кориснике како би са њима договорили термин боравка. Очекује се да ће први корисници који су остварили право на бесплатан опоравак по овогодишњем огласу РФ ПИО у бање бити упућени почетком маја.

В. Кадих Станковић

Добра сарадња фондова Аустрије и Србије

Републички фонд ПИО 21. априла посетио је Оливер Хилер, недавно постављени представник аустријског Завода за пензијско осигурање (PVA), са канцеларијом у Београду, задужен за сарадњу са фондовима за пензијско и инвалидско осигурање у Србији и земљама региона. Са Хилером су разговарали директор Фонда ПИО Реља Огњеновић, заменик директора Фонда др Александар Милошевић и шеф Кабинета

директора Марина Петровић.

Састанак је организован са циљем да се размотре могућности додатног унапређења иначе добре сарадње аустријског Завода за пензијско осигурање и Републичког фонда ПИО, како би се на још бржи, једноставнији и квалитетнији начин одлучивало о правима и решавали проблеми бројних осигураника и корисника који имају стаж у обе државе.

Г. О.

НАМИРЕЊЕ ДУГА ЗА ДОПРИНОСЕ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Накнадном уплатом до стажа

Када је први пут у Србији било уређено питање на који начин одлучити о праву на пензију осигуранику који је требало да за неки период сам уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање али то није учинио, одлучено је да се таквом осигуранику не може исплаћивати пензија. Дакле, чак и у случају да осигураник испуњава услов за пензију и без периода стажа за који није плаћен допринос, он није могао да је користи. Решењем би се утврдило право на пензију, чак и њен износ, али би такво решење остало – мртво слово на папиру. Исплата пензије је починјала тек након што пензионер намира целокупан дуг.

Промена законских одредаба

Истини за вољу, ова одредба је далеко строже примењивана код осигураника пољопривредника и самосталних делатности, него што је то био случај са осигураницима запосленима. Осигураници запослени никада нису ни могли да имају дуг за доприносе у периоду запослења, али су такође неки од њих остајали дужни. У питању су били периоди добровољног, уговорног или осигурања по основу рада у иностранству. Блажи став је заузет вероватно управо из разлога што осигураници не би ни били задуживани да нису сами поднели захтев да им се ови периоди утврде у стаж.

Године 2006. ове законске одредбе су ублажене. Од те године су и „дужници“ могли да користе стечено право на пензију, али уз обуставу једне трећине њеног месечног износа. Иако оптерећење пензије у висини од једне трећине може да делује као велико, ова промена је заправо знатно побољшала положај пензионера јер је две трећине пензије на рачуну свакако много повољније него ништа.

Овај пропис примењиван је годинама, а у том периоду

уочавани су и његови недостаци. Пензионерима на које се пропис односио свакако је један од највећих проблема представљао редослед наплате дуга, у складу са Законом о пореском поступку и пореској администрацији, који је у појединим периодима приоритет давао намирењу камате, док се износ главног дуга намиривао са нижим приоритетом. Једна трећина месечног износа пензије која се одбијала често није била довољна да подмири камату, па је овакав начин наплате практично значао да неки пензионери никада не би намирили дуг и добили пуну пензију. Поред овога, уочене су и друге недоследности, попут различитог начина обрачуна у случају када је дуг утврдила Пореска управа у односу на дуг утврђен од стране Фонда ПИО.

Надлежност Пореске управе

Овакве и друге уочене ситуације довеле су до тога да се законски прописи поново измене, па је од 30. септембра

2018. године престала обуставати једне трећине месечног износа пензије, односно од тог дана свим пензионерима се исплата права врши сразмерно периодима осигурања за које су уплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање. Дакле, дуг за доприносе се више не намирује кроз обуставу пензије, већ су за његово намирење надлежне државне институције овлашћене за обрачун и наплату дуга, а то је по правили Пореска управа. Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање само у изузетним случајевима врши обрачун и наплату дуга.

У случајевима када је својство осигураника утврђено решењем Фонда, попут својства осигураника по основу уговора о спровођењу пензијског и инвалидског осигурања (за самосталне професионалне делатности – музичаре, новинаре, спортисте, стручне преводиоце и слично), Фонд је надлежан да обрачуна и наплати доприносе за ПИО. У овим случајевима надлежна стручна

служба Фонда ће проверити у којој мери су доприноси уплаћени и колики је преостали износ дуга. Уколико је обавеза уплате доприноса утврђена у неком ранијем периоду, од дана доспећа рачуна се и законска камата, а уколико се својство осигураника тек утврђује, обавеза уплате доприноса обрачунава се према важећој најнижој основици и законској стопи доприноса, што уз благовремену уплату омогућава намирење доприноса без камате чак и када се уплата односи на неки ранији период осигурања. Како су у 2018. години измењени и прописи у погледу утврђивања престанка осигурања по основу продуженог осигурања, по члану 15 Закона о ПИО (тзв. добровољно осигурање), уколико се утврди да постоји дуг, а од доспелости је протекло више од шест месеци, утврђује се престанак осигурања са даном до кога су плаћени доприноси. Практично, дуг по доношењу таквог решења више и не постоји, али истовремено не постоји ни могућност да се

накнадно уплати неки период чак и ако је услов за пензију.

Наплата на најнижу важећу основицу

У случајевима када се у поступку остваривања права на пензију утврди да је износ доприноса требало да утврди Пореска управа али да такав поступак није благовремено спроведен, Фонд је у обавези да Пореској управи пошаље обавештење о периоду за који је утврђено да је осигураник обављао самосталну делатност или се бавио пољопривредом, а за који је потребно накнадно обрачунати износ доприноса. Затим се приступа изради привременог решења, односно – подносилац захтева не мора да чека да Пореска управа спроведе поступак и обрачуна дуг пре него што се одлучи о праву на пензију. Од овог правила постоји изузетак, а то је случај када период за који доприноси нису плаћени представља услов за остваривање права. У тим ситуацијама неопходно је да Пореска управа наплати допринос и то најмање за период стажа који је услов за пензију. Најбоље је да се подносилац захтева и лично обрати Пореској управи како би се поступак наплате дуга за потребан период осигурања спровео у што краћем року. Када је допринос плаћен, Пореска управа издаје ново уверење о тој чињеници а затим се утврђује и период стажа који је недостајао. Наплата доприноса врши се на најнижу основицу која је важећа у време обрачуна и наплате, а у уверењу се исказује одговарајућа најнижа основица која је важила у периоду у коме је стаж навршен. Ова основица користи се за обрачун висине пензије.

Могућа је и ситуација да је о праву на пензију одлучено привременим решењем, јер неки период обављања делатности због дуга није урачунат у укупан стаж осигурања. Осигураник у каснијем периоду може да намири допринос који дугује и достави одговарајуће уверење као доказ. Затим се приступа доношењу решења којим се замењује привремено решење и месечни износ пензије утврђује уз урачунавање и периода стажа за који су доприноси накнадно плаћени.

М. Мирић

ДАНИ РАЗГОВОРА ИЗМЕЂУ СРБИЈЕ И АУСТРИЈЕ

Једноставно до информације

Као и сваког пролећа, сезона саветодавних дана из области ПИО отворена је међународним данима разговора са Аустријом, који су одржани 12. априла у Ћуприји и 13. априла у Београду. Ове године српски тим стручњака представљали су Предраг Марковић, шеф Одсека за међународну сарадњу, послове ЕУ интеграција и праћење уредаба ЕУ, и референти Јелена Чукић и Жељко Милојковић из Дирекције РФ ПИО. Из аустријског Завода за пензијско осигурање задужени за одговоре на питања грађана били су Волфганг Карас и Маркус Драјер.

Првог дана саветовања у Ћуприји информације и савете од домаћих и аустријских стручњака затражио је двадесет и један корисник, углавном из Ћуприје и околине, мада је било и странака из других места.

– Јако сам задовољна, одзив грађана је испунио моја очекивања а рекла бих да су испуњена и очекивања странака. Осим једног корисника, чији је случај комплексан и не тиче се само Фонда ПИО, сви су били задовољни одговорима и упутима које су добили од саветодаваца – закључила је Виолета Тодосијевић, директорка Филијале Ћуприја.

Сличан број грађана – двадесет и пет, добио је одговоре и другог дана у Београду. Већина је имала унапред заказан термин али је било и оних који су дошли накнадно.

Према речима Предрага Марковића, странке су најчешће тражиле информације које су се

тицале стажа, услова за стицање права на пензију и статуса предмета који су у поступку решавања. Било је и других уобичајених питања у вези са породичном пензијом, пресељењем пензије за странке које су се вратиле да живе у Србији, недоумица око висине износа пензија.

– Као што смо и очекивали, захваљујући одличној сарадњи фондова и преданој подршци нашег Сектора за односе с јавношћу, све је протекло у најбољем реду и одличној атмосфери, а организација је као и увек била на највишем нивоу – нагласио је Марковић.

Он је још једном указао на значај ових сусрета, не само за грађане, већ и за саме референте којима се на тај начин омогућава да размене информације и реше спорна питања у циљу што бржег окончања поступака.

Волфганг Карас, као представник аустријског Завода, овим поводом долази већ годинама у Србију.

– Веома сам задовољан целокупном организацијом саветовања, док су гостопримство и љубазност превазишли сва моја очекивања – рекао је Карас.

Задовољне су биле и странке које су имале само речи хвале за читаву организацију, а нарочито су похвалиле ефикасност и љубазност саветодаваца и осталих учесника саветовања.

Једна од њих је Радмила Јовић из Пожаревца која је дошла да се информише о праву на аустријску пензију и мада нема довољно година стажа да би испунила законске услове, каже да је задовољна јер је коначно добила све потребне одговоре и разрешила недоумице.

Пензионерка из Београда, Бранка Новаков, потражила је помоћ у име своје ћерке која ради у Аустрији. Њу је занимало колико ћерка има тренутно стажа у Аустрији, те колико јој је најмање година стажа потребно да би остварила право на пензију.

– Презадовољна сам! Добила сам све потребне информације. Морам да похвалим организацију и изузетну љубазност – рекла је Бранка.

На крају дана општи закључак је био да традиција оваког облика сарадње између фондова и пружања правне помоћи грађанима треба да се настави и убудуће.

Драгана Лукић Лазовић

Утисци из анкете

И овог пута странке су имале прилику да учествују у добровољној, анонимној анкети коју је организовао Сектор за односе с јавношћу РФ ПИО, а коју је већина радо попунила (од 25 корисника, 22 је одговорило на питања из анкете). За дане разговора већина странака је сазнала са сајта Фонда ПИО (www.pio.rs), из медија и путем друштвених мрежа. Деведесет четири одсто испитаника је одговорило да су добили потребне информације и савете, а сви су изјавили да су веома задовољни љубазношћу запослених у Фонду.

Просечна зарада у фебруару – 81.359 динара

Просечна бруто зарада у Србији обрачуната за фебруар 2023. године износила је 112.212 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 81.359 динара.

Како је саопштио Републички завод за статистику, раст бруто и нето зарада у периоду јануар–фебруар 2023, у односу на исти период прошле године, износио је 16,0 одсто номинално, односно 0,1 одсто реално.

У поређењу са фебруаром 2022. године просечне бруто и нето зараде за фебруар 2023. номинално су веће за 15,2 одсто, а реално су мање за 0,8 процената.

Медијална нето зарада за фебруар 2023. године износила је 62.239 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Обележен Светски дан аутизма

Живимо у времену када је шароликост и различитост свуда око нас а ипак као да смо још увек далеко од тога да је прихватимо. Последњих петнаест година 2. април посвећен је онима који су исти али ипак другачији. Обележавање Светског дана аутизма има за циљ да се повећа, пре свега, разумевање за особе са аутизмом, али и да се пружи подршка њима и њиховим породицама. Ово је нарочито битно ако се узме у обзир чињеница да је аутизам стање које, према актуелним проценама, погађа готово 78 милиона људи широм света.

Овим поводом удружења родитеља деце са аутизмом и другим развојним поремећајима „Наукатизам“, „Деца без граница“ и „Ево рука“ су, у сарадњи са Клиником за неурологију и психијатрију за децу и омладину Републике Србије, Институтом за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Министарством здравља и уз подршку града Београда, организовали манифестацију „Недеља аутизма“.

Манифестација, одржана по први пут ове године, у периоду од 1. до 9. априла, обухватила је низ догађаја који су првенствено имали намеру да скрену пажњу на проблеме и тешкоће са којима се сусрећу особе са аутизмом и њихове породице.

Усклађивање пензија из Словеније и годишњи додатак

Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније, у складу са Споразумом између Републике Србије и Републике Словеније о социјалном осигурању, доставио је информацију о редовном усклађивању пензија за 5,2 одсто од 1. јануара 2023. године и исплати годишњег додатка.

Висина годишњег додатка зависи од износа пензије корисника, узимајући у обзир и висину иностранне пензије. За 2023. годину висина годишњег додатка се креће у распону од 145 до 455 евра.

Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније је свим корисницима који су на дан 1. јануара 2023. године имали пребивалиште на територији друге државе послао образац „Изјава о висини иностранне пензије“, који је корисници требало да попуни уношењем податка о висини пензије исплаћене у јануару 2023. године у иностранству. Уколико Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније буде примио враћен доказ о висини иностранне пензије до 30. априла 2023. године, годишњи додатак биће исплаћен до 30. септембра 2023, а кориснику који изјаву достави до 30. септембра 2023. годишњи додатак ће бити исплаћен до краја ове године.

Субвенције за пољопривреднике

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде расписао је 7. априла јавни позив за субвенције које по хектару обрадиве земље износе 9.000 динара. Пољопривредници ће захтеве моћи да поднесу до 31. маја. Субвенција по хектару обухвата 6.000 динара и 3.000 динара регрес за гориво.

Како је саопштено из Министарства, неће бити чекања на затварање јавног позива, већ ће пољопривредницима средства бити исплаћивана одмах по обради захтева како би што пре дошли до новца који им је потребан за сетву.

Да би што већи опсег пољопривредника могао да добије ту врсту подстицаја, ове године је померен датум пресека стања регистрованих газдинстава и продужен све до краја трајања јавног позива. Раније је било прописано да за ову субвенцију могу конкурисати пољопривредна газдинства регистрована до септембра претходне године.

Министарство пољопривреде је објавило детаљно видео упутство са процесом пријављивања за субвенције, а пољопривредници се о додатним питањима могу информисати бесплатним позивом на број 0800 106 107 или у најближој Пољопривредној саветодавној стручној служби.

Ниш: јубилеј Геронтолошког центра

У присуству многобројних званица и корисника Геронтолошки центар у Нишу обележио је 50 година рада и постојања. Тим поводом одржана је свечаност којој је присуствовао и Миомир Ђорђевић, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Уз остало, речено је да је нишки Геронтолошки центар једна он најстаријих установа те врсте у Србији у којој сада има места за 286 корисника рачунајући и дневни смештај особа са деменцијом.

Обраћајући се, пре свега, корисницима Миомир Ђорђевић је нагласио да су старији суграђани ову државу створили и градили и заслужују свако поштовање и бригу. Подсетио је да је, осим за редовно финансирање рада установа социјалне заштите, Министарство прошле године издвојило милијарду и 200 милиона динара додатних средстава за побољшање живота корисника, од чега је Геронтолошки центар у Нишу добио више од 15 милиона динара за радове и опрему. За ову годину Министарство је определило додатна средства, за 1,4 милијарде динара већа у односу на претходну годину.

ИЗБОРНА СКУПШТИНА САПЕНС-А

Андреја Савић једногласно реизабран

Изборна скупштина Савеза пензионера Србије (САПЕНС) одржана је 20. априла ове године у Београду. Поред 61 делегата из свих региона Србије, Скупштини су присуствовали и гости: председник Управног одбора РФ ПИО Данило Вујић, помоћник директора Фонда ПИО, Драгана Калиновић, Миомир Ђорђевић, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, мр Бојан Кекић, председник Извршног одбора Банке Поштанска штедионица, председници других пензионерских удружења и пријатељи Савеза.

У свечаном делу Скупштине проф. др Андреја Савић уручио је плакете за изузетан допринос и сарадњу Драгани Калиновић, у име Фонда ПИО, и мр Бојану Кекићу. Драгана Калиновић је истакла да иза тог признања стоји вишедеценијски рад Фонда и Савеза, који је увек био пријатељски и професионалан и са истим циљем, а то је брига о пензионерима.

– Брига о пензионерима за нас значи сталне, редовне пензије, бољи живот пензионера, бољи стандард. То је наш заједнички пут на ком смо се међусобно подржавали, уважавали консултације и предлоге,

За председника САПЕНС-а поново изабран Андреја Савић

заједно наступали пред ресорним министарством и имали подршку министарства, али и председника Александра Вучића, коме је бољи и квалитетнији живот пензионера приоритет, што се и види у сталном расту пензија и јачању међугенерациске солидарности – рекла је Калиновић.

У радном делу Скупштине изабрано је Радно председништво, Верификациона и Изборна комисија. Извештај о раду Савеза за 2022. годину, Извештај о финансијском пословању за прошлу годину, као и програм рада за 2023. и предлог финансијског плана прихваћени су једногласно.

Изабрани су чланови Извршног и Надзорног одбора, као и

Драгана Калиновић у име Фонда примила признање Савеза

њихови заменици. За председника Савеза пензионера Србије, на предлог Градске организације пензионера (ГОП) Београд, једногласно је по други пут изабран проф. др Андреја Савић, док је за његовог заменика, такође по предлогу ГОП Београд, постављен Драган Марковић.

– Ми смо у протеклом периоду од једне минорне, невладине, нестраначке организације успели да после много година себе ставимо у активну функцију у социјалном дијалогу са државом, што је од изузетне важности – нагласио је Савић.

Председник САПЕНС-а је рекао да ће Савез наставити да се залаже за унапређење материјалног положаја пензионера и побољшање животног

стандарда истакавши да је у претходном мандату први пут институционално уведен битно промењен Правилник о друштвеном стандарду, где су осим бањског опоравка и солидарне помоћи за кориснике са најнижим пензијама уведене спортске и културно-рекреативне активности пензионера.

– Ми нажалост не можемо да будемо лек за нека системска питања, али тимским радом и уз помоћ државних институција, ту пре свега мислим на Владу, Министарство финансија и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, можемо доста тога да поправимо – закључио је Андреја Савић.

Драгана Лукић Лазовић

ГОДИШЊА СЕДНИЦА СКУПШТИНЕ САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА КИМ

Активности од изузетног значаја

Основни програмски задатак Савеза пензионера Косова и Метохије и 14 удружења из већински српских средина био је наставак рада на прикупљању података и успостављању евиденције о пензионерској популацији, односно на омасовљењу чланства.

На Скупштини је речено да су у протеклом једногодишњем периоду успешно реализоване и многе активности у области друштвеног стандарда. На основу Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО и у складу са одређеним средствима, српским пензионерима на Косову и Метохији подељено је око 1.100 пакета са основним живот-

ним намирницама. У Лепосавићу и Грачаници је, у сарадњи са локалним структурама, обезбеђено додатних 700 пакета.

У Грачаници је, у организацији СП КиМ и под покровитељством Савеза пензионера Србије (САПЕНС), одржана Прва олимпијада здравља, спорта и културе са више од 150 учесника и двадесет екипа из удружења са Косова и Метохије уз две гостујуће из ГОП Ниш. На републичкој Олимпијади у Врњачкој Бањи учествовали су пензионери из свих делова КиМ, са три екипе у спортском и више од 50 учесника у културном делу манифестације.

На седници је, поред извештајних и програмских материјала, усвојен и садржај

Олимпијаде „Грачаница 23“, која ће се одржати 22. и 23. септембра, а основан је и Организациони одбор. Домаћин Олимпијаде биће УП Грачаница, а покровитељ САПЕНС.

У настојањима да се Савезу и удружењима обезбеди потребна техничка подршка Републички фонд ПИО и САПЕНС су, кроз заједнички пројекат, за девет удружења на КиМ донирали основну информатичку опрему. Тако је тим удружењима омогућена директна и правовремена комуникација са установама и организацијама где се могу успешно решавати захтеви и потребе пензионера који су остали и живе на просторима Косова и Метохије.

В. Стојковић

Прве полазнице добиле сертификате

Покрајински секретар за привреду и туризам, др Ненад Иванишевић, уручио је 12. априла ове године сертификате учесницама које су успешно завршиле стартап академију женског предузетништва „Оснажена, она може све“. Пројекат је спровео Центар за пословну едукацију и консалтинг „Core International“ из Новог Сада, уз подршку Покрајинског секретаријата за привреду и туризам који је учествовао у креирању тог концепта са циљем да допринесе јачању пословних снага и оснаживању капацитета жена заинтересованих за samozapošljavanje у стартап процесу. Модули стартап академије намењени су превасходно женама које желе да постану предузетнице и започну властити посао, али и онима којима је потребна додатна едукација.

Први циклус је завршило 300 полазница из десет градова и општина на територији АП Војводине: Новог Сада, Суботице, Сомбора, Темерина, Кикинде,

Зрењанина, Вршца, Панчева, Руме и Сремске Митровице. Пројекат им је омогућио да током два месеца обуке стекну основна знања и вештине неопходне за успешно спровођење пословних процеса, као и основна правна знања за покретање малог бизниса и способност за анализу пословних идеја, истраживање тржишта, профилисање циљних група, пословну комуникацију и дефинисање јединствене стратегије продаје.

Учеснице су имале прилику да стекну и знања у вези са управљањем људским потенцијалима и законском процедуром, посебно приликом запошљавања нових радника, а обуком су додатно била обухваћена још два модула – продаја и маркетинг и разрада бизнис плана.

Приликом доделе сертификата покрајински секретар Ненад Иванишевић је најавио и нове конкурсе у АП Војводини из те области.

– Ово је само почетак једног привредног замаху у Покраји-

Добитнице сертификата са покрајинским секретаром др Ненадом Иванишевићем

ни. Најављујем и први конкурс за подршку оснивању нових предузећа, не само стартапа, већ и предузећа која су основана годину дана уназад, у свим делатностима. Важан је ИТ сектор, али је важна и стоматолошка ординација, столарска радионица и фризерски салон – рекао је Иванишевић и додао да ће ускоро бити расписан позив за избор кандидаткиња и кандидата за информатичку обуку коју финансира овај секретаријат у оквиру програмске мере преквалификације и доквалификације.

Директорка Сектора за предузетништво Привредне коморе

Србије, Бранислава Симанић, истакла је да је у власништву предузетница 35 одсто предузећа која послују код нас, те да је циљ Сектора да утиче на унапређење услова за њихово пословање како би се тај број увећао.

Аутор пројекта Индира Попадић навела је да је свака компанија једном морала бити почетник у бизнису али да је у јавности уврежено убеђење да је покретање сопственог посла веома ризично, те додала да се пажљивим планирањем и стицањем знања увећава потенцијал почетника у бизнису и да су могућности безграничне.

М. Мектеровић

КОНФЕРЕНЦИЈА „БИЗНИС ПРИЧЕ“ У НОВОМ САДУ

Знање и искуство на једном месту

У организацији Центра за развој пословних вештина 5. априла, у Конгресном центру Новосадског сајма, отворена је прва конференција „Бизнис приче“, која је окупила чак 600 предузетника на једном месту.

Према речима организатора, циљ пројекта који је инспирисан подкастом „Бизнис приче“ јесте умрежавање предузетника, размена искустава и стицање нових пословних контаката, прилика за додатну едукацију, али и развијање конгресног туризма у Новом Саду.

Покрајински секретар за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, Александар Софтић, изразио је задовољство што је догађај тог типа организован у Новом Саду.

– Драго ми је да је Нови Сад све чешће препознат као место где се шире добре

приче, развијају идеје младих који желе да шире перспективу, искораче у нова искуства и сами креирају просперитетан амбијент. Зато се трудимо да учествујемо у свакој сличној иницијативи и помажемо оне који су довољно храбри да сами покрену бизнис пројекте и тако мотивишу и друге, чиме доприносе развоју не само Војводине, него и целе земље – казао је Софтић.

Истичући да су догађаји попут тог изворишта знања, др Ненад Иванишевић, покрајински секретар за привреду и туризам, навео је да нема бољег начина да српска привреда напредује него да се сваког дана учи.

– Ово су животна знања и искуства људи који су стварно успели својим радом у Србији, али и у иностранству. Важно је што се ова конференција одржава у Новом Саду

Покрајински секретар Александар Софтић

јер то показује велику жељу људи у Војводини да се образују и да имају све информације неопходне да би били у току са светским трендовима у погледу привредног развоја – истакао је Иванишевић.

Догађају је присуствовао и Милорад Радојевић, члан Градског већа Новог Сада за привреду.

М. Мектеровић

КАКВЕ ПРОМЕНЕ ПРЕДВИЂА НОВИ ЗАКОН О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

Поштовањем правила до ефикасности и сигурности

У циљу унапређења услова рада за запослене и смањење повреда на радном месту Влада Републике Србије усвојила је Предлог закона о безбедности и здрављу на раду и он се тренутно налази у скупштинској процедури. Нацрт је припремила радна група Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а ново законско решење са истакнутом казненом политиком добило је и позитивно мишљење Европске комисије.

Ресорни министар Никола Селаковић навео је да је тежња Предлога закона о безбедности и здрављу на раду да се створи социјално-економска мотивација код свих учесника у процесима рада, тако да све већи број привредних субјеката активно управља безбедношћу и здрављем на раду.

– Боља законска решења омогућиће стварање услова за безбеднију и здравију радну средину која омогућава запосленима да продуктивно раде до пензије. Ова решења допри-

неће повећању продуктивности на радном месту, подстаћи ће економски раст, запошљавање и побољшање тржишта рада, што ће имати позитиван утицај на нашу привреду – рекао је министар Селаковић образлажући закон на седници Скупштине Србије.

Како се наводи у саопштењу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, најважније новине у односу на важећи закон су: прописивање обавезе послодавца да запосленог на његов захтев упуту на лекарски преглед који одговара ризицима на радном месту у редовним интервалима, а

најкасније у року од пет година од претходног прегледа; обавезе послодавца да изда дозволу за рад због веће заштите запослених при обављању одређених високоризичних послова (приликом извођења радова на висини, у дубини, у скупном

Министар Никола Селаковић

простору, у простору са потенцијално експлозивним атмосферама); прописана је већа надлежност инспектора рада да забрани рад на привременим или покретним градилиштима од три, односно 15 или 30 дана, у зависности од тога колико пута су утврђене околности које доводе до угрожавања безбедности и здравља на раду на градилишту, када утврди да су непосредно угрожени безбедност и здравље запосленог. Инспектор рада је дужан да забрану рада јавно истакне на градилишту, а градилиште видно обележи. Максималне казне су повећане са 1.000.000 на 2.000.000 динара, а послодавцима се оставља рок од две године од дана ступања на снагу овог закона да

своје пословање организују у складу са њим.

Поред тога, да би се унапредиле евиденције о повредама на раду, новим законом се уводи јединствени регистар повреда на раду који ће обезбедити бројне позитивне ефекте: електронску пријаву повреда на раду, смањење трошкова, уштеду времена за послодавце, убрзавање процеса остваривања права, доступност података о извору и узроку повреда на раду, систематску обраду и анализирање података.

Уводе се и нови појмови као што су рад од куће и рад на даљину, отвара се пут за новчано кажњавање запослених који не поштују правила безбедности, и уводе се лиценце за инжењере заштите на раду. Предлог закона предвиђа и обавезу послодавца да ураде процену ризика и пропишу мере за безбедан и здрав рад од куће и рад на даљину. Такође, више неће бити довољно да послодавац обезбеди раднику личну заштитну опрему и испита машине за рад, већ ће морати да спроведе и обуку за правилно коришћење, па се стога уводи и одговорност запослених који ће, у складу са тим, плаћати новчане казне за непоштовање правила.

Марија Симиновић-Максиминовић

ВЕЛИКА ПРЕДУСКРШЊА АКЦИЈА У ЛЕСКОВЦУ

Пакети за најугроженије

За лесковачке пензионере чија месечна примања не прелазе 35 хиљада динара и за око две хиљаде Лесковчана који се налазе на евиденцији тамошњег Центра за социјални рад упаковано је око 26 хиљада пакета са основним животним намирницама. Пакети су уочи Ускрса подељени у 144 насељена места на територији града.

У Плави павиљон Лесковачког сајмишта, у којем је вршено паковање и дистрибуција

пакета, пристигло је око 200 тона различитих намирница. У том великом петодневном послу учествовало је око сто млађих активиста лесковачке општине на челу са градоначелником др Гораном Цветановићем.

Ова јединствена акција започета је пре три године у време пандемије и за ту намену је до данас из градског буџета издвојено око 66 милиона динара.

Т. Стевановић

Градоначелник Горан Цветановић са пакерима

Уз љубав и посвећеност све је могуће

Ако се питате да ли је могуће да код нас расту циновске гљиве – одговор је да! Можда сте позитивно изненађени јер то ипак није честа појава ни уобичајена за наше подручје, али управо такве буковаче су међу првима израсле када је наша саговорница Слађана Андрић из Прњавора код Шапца покренула самосталну производњу узгајања ових гљива. Сочне, округле, а пре свега здраве, пуне витамина и хранљивих састојака, освојиле су вредну Слађу, али и Слађа њих.

Без сталног запослења, а са пуно свакодневних обавеза око домаћинства и породице, идеја о узгоју гљива дошла јој је као посао који би могла да ради уз све то, још и да допринесе приходима породице. Пар случајно отворених видеа о печуркама на интернету неочекивано су били занимљиви шабачкој предузетници која је, сходно потражњи и својим могућностима, спојила здраво и укусно и тако покренула сопствену линију органски узгојених гљива.

Недуго затим, како то обично бива када се креативна и позитивна енергија покрену, добили су потврде и од стручњака из Одељења за пољопривреду града Шапца да им је замисао одлична јер град објављује конкурс за обуку за узгој гљива, по први пут у ту сврху. Слађа се пријавила, прошла на конкурс и тако је све почело.

– Ми нисмо неко велико и богато домаћинство. Нисам била сасвим сигурна да сама кренем, али ме је супруг подржао. У оквиру окућнице имамо зграду која је била недовољно искоришћена и служила је као магацин. Када смо добили идеју о узгајању буковаче, решили смо да је преуредимо.

Поред подршке града, а на основу бизнис плана о самоодрживој производњи из области плаве економије, Слађа је добила

Слађана Андрић са рекордним букетом

и грант преко Аустријске развојне агенције. Иначе, добитници гранта су жене јер се на тај начин директно стимулишу да се укључе у предузетништво. Такође, охрабрују се да реализују властите замисли, а све у циљу оснаживања и остваривања жена, а не само мушкараца, као носиоца пољопривредног газдинства.

Елем, поента ове самоодрживе производње је што као супстрат за узгој буковаче Слађа откупљује целулозни отпад – сламу од органских произвођача, а од њега се по иновативној технологији добија припремни засад. И не само то, искоришћени супстрат се после даље користи као храна земљишту. То је додатни беневит од оваквог узгоја а истовремено је један од буду-

ћих планова за даље проширење посла, каже Слађа.

– Гљиве су специфичне и нежне, битно је да их једна особа бере да не би дошло до контаминације и загађења. Сећам се да сам на самом почетку имала најбоље примерке, један букет ми је био тежак 2.300 грама а само једна печурка је имала пречник око 35 цм и била тешка преко један килограм. Нисмо се ни ми надали и баш смо се изненадили – уз осмех прича Слађа и додаје да је посао срећом кренуо и разрадио се.

– Имамо сталну испоруку дистрибутерима у трговинама а продајемо и од куће. Када имамо довољно буковаче за продају, излазимо и на пијаци. Трудим се да увек буду свежје обране а не да стоје и пропадну – каже она.

Поред Слађе и супруга, у посао су укључени син и ћерка. Прво јавно појављивање њихових производа било је на Михолдан, у октобру прошле године у Прњавору. Учествују на базарима здраве хране а ове године су се први пут појавили и на Сајму пољопривреде у Шапцу као иновативни произвођачи. Нове идеје долазе а у плану је проширење и отварање новог погона за производњу, што опет захтева већу инвестицију.

Када кажемо иновативно, обично се помисли на неки велики и недостижан пројекат али не мора увек да буде тако. Природа нам је омогућила да, поштујући њене законе, у данашње време постанемо и иновативни. Због тога наша саговорница саветује све жене, независно од година старости, које размишљају о додатном послу, да се не устручавају и не плаше јер, како каже, овим послом може свако да се бави ако жели, није тежак а поред зараде доноси и велико задовољство.

Љупка Адамовић

ПРИЈАВЕ ЗА НАЈБОЉУ ТЕХНОЛОШКУ ИНОВАЦИЈУ И ИНОВАТИВНО СЕЛО

Шанса за нове идеје и технологије

По деветнаести пут Најбоља технолошка иновација организује такмичење за најбољу иновацију и промовише предузетнички начин размишљања подржавајући учеснике конкурса едукативно и финансијски.

Ове године отворен је позив тимовима да се пријаве у категоријама Реализоване инова-

ције и Иновативно село, а рок за пријаве је 5. мај 2023. до 20 часова. Овогодишњи почетни наградни фонд је пет милиона динара.

Право учешћа на такмичењу за Иновативно село имају тимови састављени од најмање три представника истог или различитих села, и то физичка и/или

правна лица, а свако село може бити представљено са више тимова. Препорука приликом формирања тимова, независно од категорије у којој се такмиче, је да у тим укључе и особе које имају знања о економском делу пројекта а не само чланове који познају технички део иновација. Тимови пријављују учешће

попуњавањем електронског формулара путем веб сајта www.inovacija.org. **M. J.**

У СКУПШТИНИ АП ВОЈВОДИНЕ ОБЕЛЕЖЕН СВЕТСКИ ДАН РОМА

Потребна и институционална подршка

Канцеларија за инклузију Рома у АПВ и Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова организовали су 7. априла, у Скупштини АП Војводине, округли сто под називом „Роми у Војводини – некад и сад“ поводом обележавања 8. априла, Међународног дана Рома. Циљ је био да се скрене пажња јавности, институција и грађана на положај ромске заједнице и да се представе позитивни примери и активности који су допринели побољшању положаја Рома и Ромкиња.

Помоћница покрајинског секретара за равноправност полова и унапређење положаја Рома, мр Ђенђи Селеши, одржала је уводну реч а на самом почетку трибине емитован је документарни филм „Блуз гаравих сокака“, редитеља Душана Стојановића, који на емотиван начин говори о ромској уметности и култури кроз поетику песника Миро-

Учесници округлог стола посвећеног Ромима

слава Мике Антића. Помоћница директора Културног центра Нови Сад, Сунчица Марковић, истакла је да је овај документарни филм велико благо и да су на један посебан начин представљени Роми, њихов живот, њихова патња и сентимент и њихов однос према животу.

Директорка Канцеларије за инклузију Рома, Љиљана Михај-

ловић, је истакла да је задатак свих да раде на укључивању младих образованих Рома да буду видљивији у друштву, те да ће путем квалитетнијег образовања млада ромска популација имати и веће шансе за запошљавање.

Помоћница покрајинског секретара Ђенђи Селеши нагласила је да је потребна и институ-

ционална подршка за успешну инклузију Рома у наше друштво.

– За остваривање поштовања људских права и суштинске равноправности Рома и Ромкиња потребни су институционални програми и активности на основу којих се формирају позитивни друштвени ставови. Потребна је континуирана институционална подршка, политичка воља, одређени степен друштвене солидарности и веће учешће представника ромске заједнице у јавним политикама. Социјално укључивање националних мањина путем јавних политика у грађанско демократско друштво је препознатљив концепт мултиетничке и мултикултуралне Војводине који спроводи Покрајинска влада – рекла је Ђенђи Селеши.

Скуп посвећен Ромима у Војводини поздравила је и покрајинска посланица Јелена Јовановић.

М. Мектеровић

У ЛЕСКОВЦУ ЗАВРШЕНЕ ОБУКЕ ЗА САМОЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ РОМКИЊА

Важан наставак школовања

Поводом 8. априла, Међународног дана Рома, који се у лесковачком крају обележава тридесети пут заредом, у Центру за стручно усавршавање у образовању Лесковац додељени су сертификати за 20 полазница обуке у оквиру пројекта „Превенција и елиминација раних и дечијих бракова и економско оснаживање младих Ромкиња на локалном нивоу у Србији“. Сертификате је уручила регионална координаторка пројекта Лаура Саитовић.

Пројекат је окупио двадесетак учесница од 18 до 25 година које су успешно наставиле своје школовање. Неколико девојка је завршило курсеве енглеског и немачког језика, затим обуке за шминкерке, фризерке или посластичарке, једна девојка обуку за кројачицу и три за маниكيرке.

Лаура Саитовић и учеснице обуке

На подручју града Лесковца, у оквиру три урбана градска насеља и пет приградских, према последњем попису, живи око десетак хиљада Рома. Мали проценат заврши основну школу, а средњошколско, више и

високо образовање међу младим Ромима је далеко испод жељеног нивоа.

– Ова обука одржана је у сарадњи са локалном самоуправом, лесковачком филијалом Националне службе за

запошљавање, као и агенцијом Академија Оксфорд и удружењем PRAXIS, а организација „Роса“ је била локални партнер – рекла је Лаура Саитовић.

Током реализације пројекта, на тему елиминација дечијих бракова код Рома – подизање свести, одржано је 14 радионица за жене и две радионице за мушкарце.

– Наше удружење „Роса“ ће до краја ове године имати још неколико едукативних трибина у којима ће младим лесковачким Ромима бити указано на могућности даљег стручног усавршавања и самозапошљавања како би се некако спречио негативан тренд раста малолетничких бракова и рани прекид школовања код женске деце – навео је Зоран Саитовић, координатор НВО „Роса“ из Лесковца.

Томас Стевановић

Златне руке везу златне нити

Љубав према традицији, жеља за њеним очувањем у рукотворинама, представљање кроз беседништво млађим генерацијама онога што су њихови преци стварали, начин на који су се упознавали, заљубљивали и венчавали, повод су овогодишњег јубиларног окупљања чланица друштва „Златне нити“ на истоименој манифестацији у Врњачкој Бањи. Двадесету годину заредом чланице и вредне даме представиле су своје везове и друге рукотворине, угостиле многобројне излагаче из целе Србије и са простора бивше Југославије да заједно прославе и две деценије постојања удружења. Више од 1200 учесника, са хоровима и фолклорним ансамблима, и 130 излагача, 1. и 2. априла окупиле се на сајму народног стваралаштва, прела, посела и

старих заната да на оригиналан начин посетиоцима дочарају Девојачку спрену. – То је била овогодишња тема. Излагали смо предмете, сингерицу машину, разбој, колевку, јастуке, прекриваче, доње чаршаве, некадашње диване. Цела сцена била је у етно стилу, а уочљива је била и икона Мокоше – заштитнице плодности, мајки, прелја и ткача. Било је интересантно, излагачи су се лепо представили. Јесте било напорно али и предивно – задовољно и још под утиском догађаја пренела

Светлана Трифуновић са радовима признањима

Слатки јубилеј

нам је свој доживљај Светлана Цеца Трифуновић, председница и оснивач удружења „Златне нити“. Светлана је главна организаторка и домаћин од првог издања ове велике смотре.

Вредне даме окупиле су и угостиле више од 70 организација из свих крајева Србије, затим Црне Горе, Северне Македоније и Републике Српске. Највише излагача било је из Војводине, а дошли су из Пећинаца, Малог Иђоша, Сурдука, Нове Пазове, Бечеја, Беочина, Фекетића, Суботице, Руме.

Главна мисија удружења са завидним стажом је очување наше традиције, баштине и народног стваралаштва, а оно броји између 20 и 26 чланица свих генерација. Једне одлазе, друге долазе, а неке су у сталној поставци. Најстарија има 82

године и иако болесна, велика је мотивација целом тиму. Неговање традиције подразумева и труд да се кроз разне радионице љубав према старим занатима, везу и златовезу, пренесе и на младе. У томе годинама успевају, а наша саговорница посебно истиче једну од обука када је од 18 полазница чак 10 купило разбој.

Иначе, током целе године ове даме златних руку ткају, плету, везу и праве кулинарске специјалитете. Поред свакодневних обавеза стижу и да по неколико пута годишње своје радове представе на манифестацијама широм Србије. Тако је било и у Малом Иђошу од 10. до 13. априла, на Међународној изложби ручних радова и колекционарства. Домаћини 51. изложбе били су Мултиетнички хоби клуб „МИРК“ из Суботице и Форум жена „Мали Иђош“, а радови Светлане Трифуновић вредновани су са две златне

Хуманитарни рад

Врњачко удружење жена „Златне нити“ дела и као хуманитарна организација која годинама помаже деци са посебним потребама.

Стога је посебно место на овогодишњој манифестацији заузела организација за афирмацију дејег стваралаштва „Свитац“ из Књажевца, која окупља децу и омладину са развојним потешкоћама.

– Срце ми је пуно и још сам под утиском. Деца се тешко сналазе на разбоју и пошто не памте доње команде, већ само горње, успели смо да их заменимо како би биле испред њих. Полако им показујемо како се тка, како се гази, како се подижу ручице. Јако су креативни, дођу код нас на дружење, однесемо им предиво траке за ткање – каже Светлана Трифуновић и истиче да су у сталном контакту са врњачким Удружењем родитеља деце ометене у развоју.

повеље. Оцењени су квалитет рада у различитим техникама веза, па је прва повеља за ткање пешкир, док је друга упућена удружењу „Златне нити“ за овогодишње учешће. И прошле године Светланини радови су били запажени, а добила је три златна признања, два за рукотворине и једно од удружења колекционара.

Марија Симиновић-Максиминовић

Изложба где је не очекујемо

Београђани и посетиоци главног града од 11. априла могу да уживају у новом пројекту Етно мреже – поставци експоната у техникама веза, златовеза и путовања, јединственој по томе што је јавности доступна у експозитурама UniCredit банке. У овој банци, која је главни покровитељ изложбе, кажу да њихов циљ није само да једнократно представе маестралне ручне радове, већ да подрже оне који их израђују, као и заједницу у којој послују, и дају свој допринос очувању културне баштине и развоју женског предузетништва. Истовремено, то је и при-

мер да су експозитуре препознате као простор у којем клијенти, уз банкарске услуге, могу да добију и културне садржаје. Изложбу ће Београђани моћи да посете наредних месец дана, а након тога ће обићи и друге градове у Србији.

М. Ј.

У ТРСТЕНИКУ ХУМАНИТАРНА АУКЦИЈА УСКРШЊИХ ЈАЈА

Продато свих 46 експоната

У Ликовном салону Дома културе у Трстенику, у сусрет највећем хришћанском празнику по 17. пут организована је хуманитарна аукција васкршњих јаја. Организатори су и овога пута били Туристичка организација општине Трстеник, уз подршку Центра за социјални рад и Народног универзитета Трстеник.

Било је изложено 46 експоната, уметничких дела сликара, ученика и монаха из манастира Велуће. На аукцији су продати сви експонати и том приликом је прикупљено рекордних 551.000 динара. Васкршње јаје дело Данијела Павловића продато је за 27.000 динара, експонат Олге Ракић за 23.000 динара, док је рад Драгана Радојићић достигао цену од 21.000 динара. Укупан износ прикупљен на аукцији биће усмерен на лечење четворо младих суграђана који болују од тешких болести.

Директор Туристичке организације Трстеник, Владимир Јевтић, рекао је да је ово до сада најуспешнија хуманитарна аукција којој се одазвао велики број људи. Он је захвалио на одзиву и на испољеној вели-

кој хуманости, што је допринело обарању рекорда свих досадашњих аукција по питању прикупљеног новца.

Учесницима аукције, уметницима, ученицима, јавним предузећима, установама и

трстеничким фирмама додељене су захвалнице, а свој део програма на аукцији имали су ученици Музичке школе „Корнелије Станковић“ из Трстеника.

Драган Ивановић

ДВОДНЕВНИ УСКРШЊИ БАЗАР У АЛИБУНАРУ

Добра храна, добра забава

Туристичка организација општине Алибунар, 12. и 13. априла, на платоу испред Дома културе, организовала је већ традиционални Ускршњи базар.

Месна удружења жена из Банатског Карловца, Николинаца, Владимироваца, Селеуша, Добрице, Јаношика и Алибунара на постављеним штандовима представила су своје стваралаштво: од широке лепезе ручних радова, слика, колача, до обојених ускршњих јаја и украсних предмета. Домаћин је било Удружење „Етно Арт Бракос“ које негује традицију народних ношњи и одевних предмета те вишенационалне средине.

Чланице удружења посетиоцима су своје производе продавале али и поклањале. На штанду удружења жена из Јаношика најпопуларнија је била штрудла с вишњама и њихова позната вишњева-ча. Удружење „Карловчанке“

похвалило се својим кифлицама и другим колачима, а запажени су били и штандови „Про Арта“ из Николинаца, мултиетничке групе из Селеуша, удружења „Вредне руке Баната“ из Владимироваца, као и удружења Добричанке. Бојана Илић из Алибунара изложила је корпице са шареним јајима, породична дестилерија „Банатска равница“ нудила је најбоља пића, а цвећара из Банатског Карловца разнобојно саксијско и баштенско цвеће.

Првог дана у жижи је била професорка ликовне уметности Драга Кокотовић из Алибунара, која је малишане учила бојењу ускршњих јаја, а другог дана су, поред продајне изложбе, одржани и пригодни забавни садржаји за најмлађе. Врхунац забаве био је програм за децу који су маестрално извели аниматори плесне школе UV Dance из Београда.

Ференц Косо

Јединствен бренд „Извора“

У Врњачкој Бањи одржан је 20. Сајам народног стваралаштва прела и посела и старих заната „Златне нити са златним рукама“, на коме је учествовало и књажевачко Удружење за неговање традиције „Извор“. Ово удружење, поред лепо аранжираног штанда, представило се изузетним хаљинама које су привукле пажњу многих домаћих и страних посетилаца. На крају програма организована је модна ревија, те су посетиоци имали прилику да виде хаљине које су носиле ученице Угоститељске школе.

Креације су оцењене као нешто изузетно и јединствене

Посетиоци ревије одушевљени хаљинама са мотивима књажевачког краја

но у Србији, као препознатљив бренд Удружења „Извор“, али и општине Књажевац. Због особене оригиналности и сведене

лежерности, хаљине украшене мотивима књажевачког краја носиће један хор у Бечу, и управо се израђују за ту прилику.

Понуда из Беча уследила је након што су ове хаљине привукле пажњу јавности и на модној ревији у Торину.

– То је стварно престиж јер шијемо за хор који ће наступати на хорским свечаностима у Берлину, при нашој дијаспори. Другог дана манифестације у Врњачкој Бањи дошли су излагачи из Гуче и позвали нас да

са ревијом наступимо на Сабору. Имаћемо тамо и свој штанд. Јер ми имамо пет блех оркестара који су у Гучи остварили запажене резултате – рекла је Љиљана Михајловић, председница Удружења „Извор“.

На манифестацији „Златне нити“ учествовало је још једно књажевачко удружење – „Сви-тац“, које је на посебном штанду представило свој рад.

Циљ ове манифестације, како њен назив и каже, јесте очување народне традиције, обичаја и културе. Учесници смотре „Златне нити“ представили су умеће веза, златовеза, ткања, плетења и шивења, а посетиоци су могли да пробају јела спремљена по старим и скоро заборављеним рецептима.

Манифестацију је организовало Друштво жена „Златне нити“ и Туристичка организација Врњачка Бања.

Ивана Вуликић

Три златна нивоа

Мултиетнички хоби клуб МИРК из Суботице, Форум жена „Мали Иђош“, и Секција за ручне радове „Далија“ као суорганизатор, организовали су од 10. до 14. априла Међународну изложбу ручних радова и колекционарства. Удружење „Извор“ из Књажевца представило се на МИРК-у колекцијом кецеља, хаљина и јастука и награђено је Златним нивоом за етно хаљине, Златним нивоом за везене јастуке и Златним нивоом за колекцију аутентичних кецеља.

– Ово је највећа манифестација где смо наступили, не по броју људи и посетилаца, него по броју изложених радова и њиховој раскоши. Изложба садржи више од 2.000 радова, ради се искључиво о везу, у различитим техникама, али су ту и колекционари, сакупљачи, и то је нешто веома ретко што се може видети. Желела сам да прикажем како изгледа тимочки вез, а носила сам и 26 пари чарапа везе-

них тим везом. Следеће године на отварању добијамо мајсторско писмо јер смо сад стекли звање мајстора – каже Љиљана Михајловић. Колекција кецеља књажевачког „Извора“ броји 42 кецеље. Рађене су на плишу са свилом, на машиници, а има и тканих кецеља међу којима је највреднији примерак стар 126 година.

Награде и део богате колекције „Извора“

ЧУВАЈУ ОБИЧАЈЕ ОД ЗАБОРАВА

Лазарице у Округлици

У оквиру ускршњих празника, на Лазареву суботу, у Округлици, селу у подножју Сврљишких планина, приређен је обичај лазарице – део свечаних предускршњих ритуала везаних за празновање Лазареве суботе.

Поворка девојака и девојчица, обучених у народну ношњу, ишла је од куће до куће и песмом позивала домаћине. Певало се за здравље, плодност, напредак и благостање. Део обичаја али и забаве

било је тражење ускршњих јаја сакривених у двориштима домаћина.

Старији мештани причали су омладини о Ускрсу и његовом значењу за хришћанство, као и о очувању и неговању традиције и обичаја. И гости и домаћини обишли су Округличко врело, туристичку мапу села.

Манифестацију су успешно организовали Актив жена Сврљиг и сврљишки Центар за туризам, културу и спорт.

С. Ђорђевић

ЗНАЧАЈ БЛИСКОГ ОДНОСА СА БАКАМА И ДЕКАМА

Извор добробити за најмлађе и за најстарије

Ко год је имао среће да одраста уз баке и деке, зна колико је тај однос јединствен, неупоредив са било којим другим. То су особе које нас воле интензивно као родитељи, али је та веза најчешће растерећенија и опуштенија у односу на везу између деце и родитеља, што често и саме баке и деке потврђују поредећи однос који су имали са својом децом када су била мала и касније са унуцима.

Овим значајним везама бави се и наука, која потврђује да је блиска веза између бака, дека и унука обострано корисна. Различите студије су откриле да деца која одрастају уз већу емоционалну блискост са својим бакама и декама имају мање шансе да буду депресивна као одрасли, као и да близак однос са унуцима старијима може побољшати функцију мозга, заштитити их од депресије, али и продужити њихов животни век.

Истраживање професорке Ен Бјукенен са Одељења за социјалну политику и интервенције Оксфордског универзитета, спроведено на више од 1.500 деце, показало је да су они са високим нивоом укључености бака и дека имали мање емоционалних проблема и проблема у понашању, као и мање потешкоћа у интеракцији и одржавању односа са вршњацима. Такође, ова студија је открила да док баке преузимају више неговатељску улогу, деке постају ментори својим унуцима.

Истраживачи са Универзитета Емори (Атланта, САД) током студије коју су спровели 2021. године открили су да баке можда осећају дубљу емоционалну везу са својим унуцима него са сопственом децом. Ово је можда и прва студија која је испитивала функцију мозга бака. Тачније, у истраживању је учествовало 50 жена које су имале најмање једно биолошко унуче узраста између три и 12 година. Мозак жена је скениран коришћењем функционалне магнетне резонанце, која испитује моздану активност.

Женама су показиване слике њиховог унучета, њиховог детета, анонимног детета и анонимне одрасле особе, док су истраживачи анализирали снимке да виде која су подручја мозга стимулирана. Баке су, такође, добиле упитнике за процену свог нивоа ангажовања са унучићима.

Према речима Џејмса Рилинга, антрополога и водећег аутора студије, оно што је заиста упечатљиво јесте активација у обла-

стима мозга које су повезане са емоционалном емпатијом – баке су усмерене на то да осете оно што њихови унучи осећају када су у интеракцији са њима. Ако се њихово унуче смеје, оне осећају радост детета. А ако њихово унуче плаче, оне осећају дечји бол и невољу.

Истраживачи су приметили да се, насупрот томе, друга област мозга која указује на когнитивну емпатију активирала када су баке виделе своју одраслу децу. Како је аутор појаснио, емоционална емпатија је када сте у могућности да осетите шта неко други осећа, али когнитивна емпатија је када разумете на сазнајном нивоу шта неко други осећа и зашто. Студија је утврдила да баке емоционално реагују на особине мале деце, јер су и непозната деца код њих изазивала одређени ниво емоционалног одговора.

Мала деца са вероватно развила особине да могу да манипулишу не само мајчиним мозгом, већ и мозгом баке, објаснио је Рилинг, додајући да одрасло дете нема исти „слатки фактор“, тако да можда неће изазвати исти емоционални одговор.

Како истичу стручњаци из области психотерапије који раде са децом, ако родитељи рано почну да редовно укључују баке и деке у живот свог детета, они ће за дете постати извор снажне друштвене подршке. Тако ће дете осетити да има и друге одрасле, осим родитеља, који их воле и брину о њима на исти начин, а то доприноси њиховом осећају стабилности и сигурности, што може бити императив док дете пролази кроз различите животне фазе. У потенци-

јално трауматским околностима, ако се, рецимо, родитељи детета разводе, дете доживи насиље у школи и сл., те ситуације су мање утицајне јер у животу имају друге људе са којима имају тако чврсте везе и подршку. То је зато што баке и деке генерално не преузимају родитељске улоге, нису крајње одговорни за дисциплиновање или подизање детета, па су у стању да воле дете мало слободније и безусловније од родитеља, наводе стручњаци.

Због свих добробити које овај посебан однос носи, важно је градити блиске везе тако што ће се подстицати чести контакти. Нажалост, не живе све баке и деке близу својих унука, па ни повремена виђања уживо нису тако честа и могућа. Уколико због даљине баке и деке не могу редовно да посећују дом својих унука, или да унучићи одлазе код њих, срећа је да нам модерне технологије помажу да и такве врсте препрека бар у некој мери превазиђемо, и да контакт ипак буде редован, само у другачијем облику – путем размена фотографија и снимака, редовних видео позива, слања електронске поште и сл. Баке и деке, рецимо, могу да сниме себе како читају приче за лаку ноћ, пошаљу их унучићима, и тако, иако физички одсутни, буду део овог важног ритуала. Посебну драг би могла да има и размена поште на традиционалан начин, а емоције су неописиве када баки и деки на другом крају света поштар донесе цртеж и нежну поруку написану дечјом ручицом специјално за њих.

В. Кадих Станковић

Мала штета, велико упозорење

Десетог марта ове године свет је обишла вест да је Банка Силицијумске долине (СВБ), 16. највећа банка у САД, пропала доводећи у питање судбину депозита клијената од скоро 175 милијарди долара. То је била највећа пропаст једне банке од 2008. године. Два дана касније своја врата је затворила и Сигнатуре банка, 29. по величини у Сједињеним Државама, сугеришући тако да се финансијска паника проширила.

Не улазећи сада у разлоге због којих је до тога дошло, пропаст ових банака донела је узнемирујуће сазнање да је међу инвеститорима који су изгубили милионе било и неколико десетина државних и локалних пензијских фондова јавног сектора. Међу њима Калифорнијски пензијски фонд за запослене у јавним службама, Систем за пензионисање наставника у држави Охајо, Заједнички фонд државе Њујорк и Фонд за пензију државних наставника, Пензијски систем Висконсина, Фонд за обезбеђивање пензионисања ватрогасаца и многи други.

Пензијски фондови у САД су последњу деценију пословали углавном јако добро и имали неке од најбољих приноса од инвестиција у историји. Као и многи други, пожњели су предности технолошких тржишта а сада су, као и они, доживели и финансијски удар.

Но, првобитну панику умириле су изјаве званичника већине ових фондова које би се могле сажети у заједничку тврдњу да су, без обзира на акције везане за СВБ и Сигнатуре банку, укупни губици до сада минимални у поређењу са величином укупне имовине ових пензијских фондова. Фондови, и они највећи, претрпели су релативно мали утицај финансијске кризе, углавном око или испод један одсто вредности имовине, а одмах су реаговали и савезни званичници који су најавили

програме подршке штедишима СВБ-а.

– Постоје стотине милиона губитака. Али, мерено у односу на стотине милијарди укупне имовине то није дестабилизујући губитак. Акције које су предузели Министарство финансија, Федералне резерве и Федерална корпорација за осигурање депозита да осигурају и задрже депозите помогле су да се ублажи ситуација – рекао је представник једног калифорнијског фонда.

Међутим, губици у Северној Каролини, Охају или Калифорнији представљају тек делић губитка који је претрпео шведски пензијски фонд Алекта који представља више од 2,6 милиона људи. Алекта је у банкарским кризама у САД изгубила скоро две милијарде долара. Пре него што је смењен, Магнус Билинг, извршни директор Алекте, рекао је за Блумберг да су инвестиције биле „велики неуспех“ и да ће фонд вероватно отписати њихов удео као губитак.

Већ средином марта овај највећи шведски пензијски фонд објавио је да је изгубио 19,6 милијарди круна, односно 1,87 милијарди долара као резултат својих удела у америчким

банкама погођеним кризом а Магнус Билинг није добио прилику да, како је претходно најавио, „предузме акције на основу научених лекција.“

Алекта, као професионални пензијски фонд, управља имовином од око 115 милијарди долара и отпуштањем Билинга желео је да врати и ојача веру инвеститора.

– Губици су озбиљно нарушили поверење у Алектино управљање имовином. Одбор је дошао до закључка да је Алекти потребно ново руководство да спроведе неопходне промене у управљању имовином и врати поверење – навела је ова пословна група у свом званичном саопштењу.

Међутим, као и у случају америчких фондова, шведске финансијске власти су ублажиле претње домаћим финансијским институцијама, а Финансијска надзорна управа је саопштила да криза није угрозила стабилност система ни будуће пензије у било ком степену вредном пажње.

И економски и финансијски стручњаци у овим земљама слажу се да ће пропаст америчких банака имати минималан утицај на јавне пензијске плано-

ве. Јавни пензијски фондови су претрпели ударац али су били боље припремљени него током кризе 2008. године. Да, како је речено, неки ће изгубити новац али то неће осакатити ниједног од њих. Ипак, колико год те изјаве деловале умирујуће, ако сте пензионер или члан било ког пензијског фонда, желећете прецизно да знате какву је штету нанео банкрот банке у којој је био ваш новац.

Још више од тога, кажу познаваоци, забрињава недостатак транспарентности у инвестицијама, односно улагањима пензијских фондова. Од њих се очекује све већи принос, а више од седам одсто годишње, а једини начин да се то постигне је предузимање значајног ризика.

Ризик за различите људе значи различите ствари, али улагање новца то извесно јесте за свакога. Чак и ако оставите новац испод душека, постоји ризик да ће његова вредност временом бити нарушена. А правила инвестирања и нису тако компликована – што више ризикујете са инвестицијом, постоји већи потенцијал за бољу награду. Као и већи потенцијал за губитак.

М. Јовановић

ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАЧАНИЦЕ

Резултати за понос и задовољство

Када је пре четири године група грачаничких пензионера одлучила да оснује своју организацију, на Оснивачкој скупштини било је њих 27, а данас је у њој организовано и у све активности укључено 1400 чланова. Те 2019. године стартовало се са „оснивачким капиталом“ од 270 евра, који су присутни на седници издвојили за почетак, а данас је обезбеђен сигуран и стабилан буџет од 100.000 динара на месечном нивоу по основу чланарине, провизија на животна осигурања и других провизија и донација по уговорима о пословној сарадњи.

Због тога је једногласна оцена чланова Скупштине и њених органа управљања са Прве изборне седнице грачаничке пензионерске организације да су у првом четворогодишњем периоду рада и постојања остварени резултати за понос и задовољство који ће без сумње бити од огромног значаја и снажна мотивација за још успешније деловање у наредном периоду.

Четворогодишњи мандат обележиле су активности готово у свим областима значајним за грачаничке пензионере. Успостављена је свеобухватна сарад-

Веско Стојковић

Са изборне седнице Удружења пензионера Грачаница

ња са организацијама и установама преко којих се и у којима се могу решавати потребе и захтеви чланова овог удружења, а у спровођењу свих тих активности неспорна је подршка Савеза пензионера Србије и Републичког фонда ПИО. Одлични резултати остварени су, пре свега, у области друштвеног стандарда: УП Грачаница је својеврсни сервис својим члановима када су у питању ваучери за субвенционисани одмор, бесплатна рехабилитација према Правилнику о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, организација путовања и екскурзија, обезбеђивање основних животних намирница и других потрепштина по повољнијим

ценама и на одложено плаћање, организација забава и дружења и спортског и културног живота. Исказано бројкама, на годишњем нивоу, то је више од 250 примљених и обрађених пријава и исто толико обезбеђених ваучера, преко 100 бесплатних рехабилитација, четири до пет екскурзија, више од 30 тона основних животних намирница, око 300 пакета солидарне помоћи...

Када је реч о спортском и културном активизму, ово удружење је редован учесник Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи, а екипе грачаничких пензионера такмичиле су се и на регионалној Олимпијади у Нишу, док су 2022. били организатори и реализатори Олимпијаде на покрајинском нивоу. У дводневном трајању, под покровитељством Савеза

пензионера Србије, ова олимпијада је прва манифестација те врсте у српским срединама на простору Косова и Метохије. Почетком ове године удружење је организовало и први светосавски турнир у шаху, а у оквиру међугенерациске сарадње било је покровитељ првог турнира у шаху за ученике основних школа централног Косова.

У наредном периоду све ове активности биће у жижи програмских и статутарних циљева, спроводиће се интензивније и са још више жара. Томе ће свакако допринети и чињеница да је удружење, поред канцеларије и клуба пензионера у Грачаници, обезбедило простор за рад и окупљање својих чланова у Добротину, Лепини и Доњој Гуштерици, а у току су радови на адаптацији простора у Горњој Гуштерици и Лапљем Селу.

Руководећи се правилом да тим који побеђује не треба мењати, старо руководство је готово у пуном саставу добило поверење и мандат за наредне четири године. За председника је поново изабран досадашњи челник удружења Веско Стојковић, заменик је др Мирослав Поповић а потпредседник Десимир Станојевић. Са седнице је послата пуна подршка новом сазиву Скупштине САПЕНС-а и председнику др Андреји Савићу.

В. Стојковић

Удружење инвалида рада из Обреновца једно је од најактивнијих у Београду и шире. Поред хуманитарног рада, познато је

по томе што се труди да својим члановима обезбеди бројне олакшице, као и квалитетнији живот. Општинска организација

броји 450 чланова који су укључени у рад комисија и редовно се одазивају и учествују у бројним активностима. Председница

УДРУЖЕЊЕ ИНВАЛИДА РАДА

Хумани и

Софија Томовић, жена велике енергије и ентузијаста, пет година је на челу удружења и за то време је много урађено на социјално-хуманитарном збрињавању чланова, ширењу сарадње са бројним удружењима и омасовљењу чланства.

– Посебно сам поносна на сарадњу са бројним удружењима инвалида рада и пензионера у земљи и региону. Неколико

ДИМИТРОВГРАД

Мини олимпијада Пиротског округа

Са једне од претходних Олимпијада

Удружење пензионера општине Димитровград, у сарадњи са Спортским центром у том месту, организовало је 7. априла ове године међународну мини Олимпијаду спорта и здравља на којој су учествовала удружења пензионера Пиротског округа, чланови Савеза пензионера Србије, и два удружења из бугарских градова Годеч и Враца.

Екипе су се такмичиле у шаху, фудбалу, пикаду, штафети и кошарци. Након такмичарског дела, уручени су пехари и медаље за прва три места по дисциплинама, а потом је уследило заједничко дружење у просторијама спортске хале уз закуску и освежење.

У поздравном говору председник Удружења пензионера Димитровграда, Милија Мердовић,

рекао је да ова, као и све олимпијаде које се одржавају широм Србије, носи обележје културе и умешности живљења и старости, јер је духовно и физичко кретање нераздвојни део олимпијског наслеђа, као најбољег лека за успешан и достојанствен живот човека, усклађен са унутрашњим и спољашњим светом.

У генералном пласману прво место је освојила екипа домаћина, друго Удружење пензионера Бабушница, а трећи су били пензионери из Беле Паланке.

Удружења која су освојила прво и друго место представљаће Пиротски округ на Олимпијади спорта, здравља и културе у септембру у Врњачкој Бањи.

Д. Г.

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА
ОПШТИНЕ СВРЉИГ

Поново поверење Матејићу

Славиша Матејић

Удружење пензионера Сврљиг крајем марта одржало је редовну Изборну скупштину на којој је усвојен Извештај о раду, Финансијски план, утврђени наредни задаци и изабрано ново руководство.

У уводном излагању стари, нови председник Славиша Матејић посебно се осврнуо на социјално-материјални положај пензионера и задатке удружења на том плану. Подсетио је на урађено – на социјална давања и помоћи и друге активности пензионера, пре свега на културном и спортском пољу, дружењу, сарадњи са институцијама, те истакао да су многе активности остале у сенци короне. Матејић је навео да је задовољан организационом структуром чланства, као и бројем чланова.

Говорећи о наредним задацима, први човек сврљигских пензионера је обећао веће ангажовање и помоћ најстаријем делу становништва у удаљеним сеоским срединама.

Скупштина је једногласно, и уз дуг аплауз, за председника удружења поново изабрала Славишу Матејића. Нови потпредседник је Дејан Павловић, а секретар Скупштине је поново Миленко Николић. Изабрани су и чланови Извршног и Надзорног одбора.

У раду седнице учествовали су и представници пензионера из Ниша, Алексинца, Гаџиног Хана и Прокупља, представници локалне самоуправе и институција са којима Удружење пензионера Сврљиг сарађује.

С. Ђорђевић

ОБРЕНОВАЦ

дружељубиви

пута у години организујемо скупове на којима буде присутно и по више стотина гостију. Обележавамо славу Свету Петку, а на Савиндан смо имали 630 званица из 32 удружења пензионера и инвалида рада. На недавном окупљању поводом 8. марта, поред 500 жена из 130 градских и општинских удружења, биле су нам и гошће из Аутономног женског

центра, а прослави је присуствовао Стефан Кркобабић, народни посланик и потпредседник ПУПС – Солидарност и правда – каже Софија Томовић и додаје да су 25. марта били на братимљењу са Удружењем пензионера и инвалида рада Сребренице.

Чланови обреновачког удружења инвалида рада имају могућност да се активирају у

неколико креативних радионица где могу да се искажу у ликовној уметности, везу, декупажу. Редовно посећују бројне манифестације, етно сајмове где излажу предмете из програма народне радиности, базаре етно хране и друго. Имају шта да покажу и на спортском пољу и редовни су учесници такмичења у оквиру Олимпијаде трећег доба.

М. Ашковић

МИРИЈЕВО

Почаст страдалима на Сремском фронту

Чланови Удружења пензионера из Старог Миријева „Треће доба“, заједно са осталим делегацијама, у част палих бораца положили су венац на Спомен-обележју Сремски фронт, на 78. годишњицу пробоја. Након церемоније обележавања обишли су музеј, а једнодневни излет наставили су у Војној установи Моровић.

Љубазни домаћини су упознали госте са својим активностима а потом им откључали Титову вилу у којој се могло видети много занимљивих детаља те грађевине необичне архитектуре.

У ресторану поред виле својим гастрономским умећем у спремању јела од дивљачи, пензионере су одушевили кувари Моровића. Био је то још један занимљив и едукативан излет у организацији пензионера „Трећег доба“ из Старог Миријева.

Д. М.

СВРЉИГ

Пензионери на радној акцији

Мештани села Лалинац у сврљшкој општини организовали су радну акцију на чишћењу простора око сеоске чесме „Девет Југовића и Југ Богдан“. Најревноснији учесници акције били су пензионери, а било је и пионира.

Очишћени део сада представља праву оазу за шетњу и уживање. Ова чесма у центру села никада није пресушила, увек је напојила мештане и путнике намернике.

Председник пензионерске организације у Лалинцу, Ђорђе Јовановић, каже да су пензионери са осталим мештанима учествовали и у чишћењу гробља и да је цео отпад покупило и одвезло ЈКСП „Сврљиг“.

– Лето је дуго и биће још еколошких акција. Укључићемо се и ми пензионери да нам околина буде срећенија и да уживамо у природи – каже Јовановић.

С. Ћ.

ШАБАЦ

Дружење за незаборав

У организацији Удружења пензионера Сребреница, у Братунцу је 25. марта ове године организовано традиционално дружење коме су, поред домаћина, присуствовали пензионери из Братунца, Бијељине Милића, Шеховића, Сарајева, Зворника, Обреновца, Бање Ковиљаче, као и чланови Градске организације инвалида рада Шабац.

У лепој атмосфери, уз музику за душу, домаћински дочек и богат мени, размењивана су искуства, заборавило се на проблеме, играло се и певало, а нарочито је била популарна песма „Кол’ко кошта песма та“.

Градска организација инвалида рада Шабац захваљује на пријатељској организацији пензионерима Сребренице, Братунчанима и свим учесницима на дружењу. Посебно истичу захвалност, како кажу, драгој пријатељици организације Јасмини – Цици на пажњи и бризи за сваку чланицу од одласка до повратка у Шабац.

М. С.

ВРАЊЕ

Најмасовније учлањење пензионера

Градско удружење пензионера у Врању све је бројније: у марту су се учланила чак 72 припадника трећег животног доба.

Секретар удружења Бора Цветковић истиче да градска организација пензионера у Врању, основана давне 1946. године, тренутно има 4.700 чланова. Ове године је 140 новоучлањених.

– Никад веће учлањење уследило је због подршке социјално угроженим домаћинствима којима удружење помаже разним донацијама и финансијским олакшицама. Највеће пензионерско удружење у врањском крају деценијама организује дружења за државне и верске празнике, излете и путовања у земљи и иностранству – изјавио је Бора Цветковић.

Најмасовнија пензионерска дружина у граду има разноврсне програме за најразличитија интересовања чланова.

Врање има око 17.500 пензионера и пет удружења. Поред Удружења пензионера града Врања, ту су и Удружење пензионера „Независност“, Удружење пензионера „Ђеренка“, Удружење „Клуб пензионера Треће доба РОМ Врање“ и Удружење војних пензионера.

В. П.

БАЈИНА БАШТА

Васкршње такмичење пензионера

Удружење пензионера из Бајине Баште први пут је за Васкрс организовало такмичење у куцању куваним јајима. Одржано је у недавно реновираном Клубу пензионера уз учешће 23 такмичара. Победник је био Миливоје Димитријевић, друго место припало је Мићи Стаменићу, а треће Зорану Станићу.

– Драго ми је да сам први победник овог надметања које ће се убудуће одржавати сваке године. За такмичење сам изабрао јаје од мојих домаћих кокошки, а до првог места сам стигао после победе над четворицом противника – каже Миливоје Димитријевић.

Организатор такмичења наградио га је иконом коју му је уручио председник Удружења пензионера Бајина Башта, Недељко Ракић. Другопласирани и трећепласирани добили су по пакет од 20 куваних јаја. **М. А.**

Победник Миливоје Димитријевић

СОМБОР

Четврта изложба слика Љубице Кнежевић

Важно је бити доследан и следити своју креативност – поред осталих бројних коментара на друштвеним мрежама, написала је ову лепу реченицу на Фејсбук профилу своје пријатељице и колегинице Злата Шипош Ђерић, након отварања нове изложбе уметничких радова Љубице Кнежевић.

А ауторка, која је првог априлског уторка уприличила већ четврту самосталну изложбу

уметничких слика, чланица је сомборског Удружења ликовних стваралаца УЛС – Ликовна група 76. Годинама је већ и активна чланица Градског удружења пензионера Сомбор у коме свакодневно помаже.

Изложбу је бираним речима отворио председник Ликовне групе 76 и члан ГУП Сомбор, Здравко Боројевић, а нису изостала ни она најтананија изненађења за Љубицу, када су јој колегинице подариле своје стихове, с душом их казивале и проткале колорите емоција уз нијансе светлих пролећних боја. Није зато чудно што је Љубица пожелела да изложбу овога пута назове једноставно а симболично „Мимоза“.

Слика Љубице Кнежевић наставиће да красе лепо уређене просторије сомборске градске пензионерске организације. **С. С.**

Љубица Кнежевић (у средини)

БЕЛА ПАЛАНКА

Вежбањем до здравља и медаље

Удружење пензионера „Курило“ из Беле Паланке, у сарадњи са белопаланачким Спортским центром „Бањица“, организовало је 1. марта рекреативно вежбање за своје чланове и старије становништво. Одзив

је био јако добар а организатори су се руководили тиме да вежбање старијима помаже у борби против губитка мишићне масе, побољшава здравље костију и зглобова, као и ментално здравље.

Друга активност удружења било је одржавање квалификационог такмичења за учешће на међународној мини олимпијади која се одржава у Димитровграду. Чланови УП „Курило“ су учествовали у четири дисциплине и „водили борбу“ за одлазак у Димитровград.

У удружењу истичу да су све активности реализоване у потпуности, без икаквих повреда, и уз стручан надзор професора физичке културе из СЦ „Бањица“ Бела Паланка. **Г. О.**

БОСИЛЕГРАД

Славко Насев председник пензионера

У Босилеграду је 8. априла одржана Изборна скупштина општинског Удружења пензионера, на којој је усвојен програм рада за наредне четири године.

За председника Удружења пензионера Босилеграда једногласно је изабран некадашњи полицијски службеник Славко Насев. Секретар општинске организације у наредне четири године биће пензионисани економиста Борис Тасев.

Скупштина 1.800 пензионера босилеградске општине основала је три нове секције. На челу спортске секције ветерана биће Стефан Радованов, који је на недавном дворанском првенству Србије у Београду у трци на 1.500 метара освојио златну медаљу, а у трци на 60 метара бронзано одличете.

Пензионерки Анки Дојчинов указано је поверење да буде председник секције за очување старих музичких инструмената и ношњи, а секцију за здравство водиће др Љубен Дојчинов, шеф ургентне медицине Дома здравља у Босилеграду. **В. П.**

Здравим навикама до баланса

Старење је природан и неизбежан, генетски условљен процес на који утичу različiti фактори а један од њих је и исхрана. Међутим, често неопажено упаднемо у замку навика и у старијим годинама настављамо са шаблонским понашањем у погледу исхране, као и у свему другом. А исхрана, као свакодневна потреба, може бити наш савезник али и љути противник уколико не водимо рачуна.

Како то постићи у данашње време брзог и инстант живота, у коме често занемаримо бригу о себи па не уносимо све што нам је потребно у довољној мери. Препорука за старије је да постоје три главна obroка у приближно исто време са две ужине између. Идеално би било да ужина буде салата од воћа или поврћа. Не изостављати доручак и, ако је могуће, не вечерати после 18 часова.

Укључити у већој мери воће и поврће у храну коју обично једете. Направити листу омиљених рецепата богатих поврћем. Држати ту листу при руци како би служила као подсетник када се прави списак за куповину.

Спремати што више вегетеријанских јела. Према многим истраживањима, исхрана заснована на намирницама биљног порекла даје нижи ризик од кардиоваскуларних болести и нижу смртност од свих узрока. Због тога треба бирати сезонско воће и поврће кад год можете, уз обавезан одлазак на локалну пијацу. И посебно намирнице из наших крајева јер садрже управо оне састојке који су нам и потребни. Користити што више зеленог и црвеног поврћа, генерално – поврће јарких боја.

Ако је могуће, у исхрану би ваљало убацити намирнице богате здравим мастима попут семенки, језграстог воћа, маслиновог

уља, путера од семени. Нека се на јеловнику обавезно нађу и интегралне житарице: интегрални пиринач, хлеб од интегралног брашна, пшенице, ражи, јечма, пахуљице од разних житарица.

Препорука је да се за уролошки тракт превентивно пију биљни чајеви. Чај од уве, на пример, показао се као јако добар чистач уринарних путева.

Течности су иначе битне за скоро све телесне функције. Осећај жеђи опада како старимо, што нас чини рањивим на дехидратацију. Здраве одрасле особе треба да уносе око 1,5 до 2 литра течности дневно. Фокусирајте се на течности које нису диуретици, попут напитака без кофеина, воћних сокова, немасног млека и воде.

Избегавати намирнице са прикривеним шећерима, адитивима и вештачким заслађивачима, а то је углавном индустријски запакована храна. Користити млечне производе јер су богати калцијумом који штити од остеопорозе, која може довести до прелома костију, али не претеривати јер није добро ни превише млечних производа. Калцијум се такође може наћи и у сардинама, лиснатом поврћу, као и производима од соје.

Месо не треба јести стално већ понекад, и то оно мање масно. Риба је здравија варијанта јер је, између осталог, богата витамином Д који је потребан како за кости тако и за целокупан имунитет организма.

Многи људи у старијем добу имају тешкоћа са жвакањем па у том случају уместо свежег воћа можете покушати са цеђеним воћ-

ним соковима и компотима без или са врло мало шећера (јабука, бресква, крушка). Месо је такође теже жвакати, па ако имате тај проблем најбоље је да га спремате млевено или сецкано.

Уколико имате тешкоће при варењу хране, проблеме може да створи и купус, карфиол, броколи. Препорука је да се проба са соковима од ових намирница или да се оне испасирају. А избор увек може да буде и поврће које је такође здраво а мање смета: боранија, шаргарепа, цвекла, кромпир.

Старије особе ponekad pate od gubitka apetita, koji može biti uzrokovao različitim stanjima i bolestima. Često je usamljenost razlog gubitka želje za pripremanjem obroka samo za sebe ili, pak, osećaj da hrana nema isti ukus i miris kao ranije (usled uzimanja nekih lekova). Blago začinsko biće može da poboljša ukus hrane i da stimuliše apetit. I beli luk je tu veoma koristan jer osim arome poboljšava cirkulaciju i imunitet.

Уколико је то изводљиво, старија особа треба да се креће што више, а свака активност је добра за срце, плућа и све органе, укључујући и мозак. Пола сата дневно је права мера активности. Наравно, лекар треба да каже своје мишљење о томе имајући у виду здравствено стање.

И можда најважније – старије особе воле када су у друштву, нарочито у друштву своје деце и унука, и тада се хране квалитетније него када су сами.

Љупка Адамовић

Изгубљен пин код

? К. Мицић, Ћуприја: Негде сам изгубила Пин код, приступну шифру за електронску проверу података из матичне евиденције преко сајта Фонда ПИО. На који начин могу поново да га добијем?

Одговор: У случају губитка пин кода не може се обезбедити дупликат, већ се мора поднети нови захтев за реиздавање приступне шифре. Захтев се подноси на истом обрасцу као и захтев који је први пут поднет, само је потребно да се на самом захтеву заокружи потреба издавања новог пин кода.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Да ли породични пензионер може да ради

? Б. Н., Жабари: Две године сам породични пензионер. Да ли имам право да се запослим или ће ми бити укинута исплата пензије?

Одговор: Ако се корисник породичне пензије запосли или региструје самосталну делатност, обуставља му се исплата породичне пензије. Исплата се обуставља са даном почетка запослења, тј. са даном пријаве на осигурање. Ипак, кориснику породичне пензије кад се запосли не престаје право на породичну пензију, већ се само обуставља исплата пензије за време трајања запослења, односно обављања самосталне делатности. Након престанка осигурања, корисник треба да се обрати надлежној филијали како би се наставило са даљом исплатом породичне пензије. Корисници породичне пензије могу да буду радно ангажовани само на привременим и повременим пословима или по уговору о делу, ауторском уговору и сл. Од 1. јануара 2015. године корисницима породичне пензије који обављају послове по уговору о делу, ауторским уговорима и сл. не обуставља се исплата пензије под условом да износ остварене уговорене накнаде на месечном нивоу не прелази износ најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.

Утврђивање степена телесног оштећења

? М. О., Шабац: Инвалидски пензионер сам од 2013. године (повреда на раду – прелом рамена и прелом лопатице). На који начин се може проценити степен телесног оштећења за конкретно ову повреду? Колика је новчана накнада за тај степен оштећења, којим правилником је то регулисано, а у вези са одредбама Закона о ПИО наведеним у члану 37, став 2 и члановима 58 и 39. Које треба да се обратим?

Одговор: Право на новчану накнаду за телесно оштећење може се остварити за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу и ако телесно оштећење износи најмање 30 процената.

Висина новчане накнаде за телесно оштећење не зависи од врсте повреде већ се одређује у зависности од процента теле-

сног оштећења које може бити у распону од 30 до 100 одсто и који утврђује лекарска комисија Фонда ПИО на основу прегледа и медицинске документације.

Захтев за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење подноси се надлежној филијали уз приложену медицинску документацију и остала документа која су наведена на обрасцу захтева.

Помагала за следе особе

? В. С., Врбас: Каква све помагала могу да набаве следе особе преко Фонда ПИО?

Одговор: Републички фонд ПИО не обезбеђује новчану накнаду за помагала за следе лица. Од 14. 12. 2019. године ови захтеви су у надлежности Републичког фонда за здравствено осигурање.

Помоћ преко Центра за социјални рад

? Н. А., Кокин Брод: Немам запослење и тешко живимо, а имам и болесног сина о којем бринем. Које да се обратим за помоћ?

Одговор: О праву на новчану социјалну помоћ, праву на додатак за помоћ и негу другог лица и праву на увећање додатака за помоћ и негу другог лица, одлучује центар за социјални рад на територији на којој подносилац захтева има пребивалиште, односно боравиште. Саветујемо вам да се обратите надлежном центру за социјални рад.

Права из ПИО су лична права

? Г. Г., Јабланица: Да ли моја супруга може да ми уступи свој стаж, јер га нема довољно, да бих ја остварио право на пензију?

Одговор: Закон о ПИО не предвиђа могућност уступања и спајања стажа осигурања два лица из било ког разлога.

Права из пензијског и инвалидског осигурања која се стижу по основу стажа осигурања

су лична права и не могу се преносити на друга лица. То значи да та права може остварити само осигураник, односно лице које за то испуњава законом прописане услове.

Само пензијско осигурање

? Г. Б., Мионица: Да ли се уплата доприноса по члану 15 Закона о ПИО односи и на здравствено осигурање или само на пензијско?

Одговор: Уплата доприноса по члану 15 Закона о ПИО не односи се на здравствено осигурање већ само на пензијско осигура-

ње. Да бисте се и здравствено осигурали, обратите се најближој испостави Републичког фонда за здравствено осигурање.

УКРШТЕНИЦА

АУТОР: РЕДАКЦИЈА	ЈЕДАН ЗАНАТЛИЈА	ПРЕДЛОГ: ПОЗАДИ	ЖЕНСКО ИМЕ	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПЛАТНА СПОСОБНОСТ (МН.)	НЕМАЧКИ ФИЛОЗОФ, ГЕОРГ	НАЧИН ПИСАЊА
СЛОВО АРАПСКОГ ПИСМА				МУШКИ ГЛАС			
				ТЕТКА (ОДМИЛА)			
ПАРАЛИЗА, ОДУЗЕТОСТ							
ПРИРОДНО ОБДАРЕНЕ ОСОБЕ							
ОЗНАКА ЗА ОБИМ		КОЊИ У ПЕСМИ				ОЗНАКА ЗА ЛИТАР	
		ВРСТА ПТИЦЕ				НАЗИВИ	
ЕКАВСКИ (СКР.)			КОЊИ У ПЕСМИ				УМИРИВАТИ
			СЛО. КЊИЖЕВН. ЈОСИП				
АСТРОНОМ ИЗ МАГНЕСИЈЕ				ЕЛЕКТРО- МОТОРНА СИЛА			
				ЦАРСТВО			
БИТНОСТ, СУШТИНА (ЛАТ.)							
РУЖ ЗА УСНЕ (МН.)							
ОСЕЂАЈ УЖИВАОЦА ДРОГЕ					ИНИЦИЈАЛИ ШАНТИЋА		
					РУДАРСКИ ИНСТИТУТ		
СРЕДЊО- ВЕКОВНИ ВИТЕЗ						ПРВО СЛОВО	
ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ						ОЗНАКА ЗА ВОЛТ	
						НЕПОБИТНА ЧИЊЕНИЦА	
ДРАЖ, ШАРМ (МН.)					ИНИЦ. ПИСЦА АНДРИЋА		
					ИМЕ КЊИЖ. ШИНКА		
СИМБОЛ ЗА АКТИНИЈУМ			СЛОВО ГЛАГОЉИЦЕ				
			ДЕО РУКЕ				
ОЗНАКА ЗА РАЗРЕД		ВРСТА ПРИРЕДБЕ					
		ДЕО ВАГЕ					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ТРЕМОЛО (СКР.)			ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ВРСТА ПЕРШУНА
	МУЗИЧКА УМЕТНОСТ (СКР.)			СИМБОЛ ЛАНТАНА			
ДРВО ЗА ДОБИЈАЊЕ ЈЕСТИВОГ УЉА							
БУНА, ПОБУНА							

ОСМОСМЕРКА

П	А	Т	А	Н	К	А
А	Е	Т	И	И	И	Т
Н	Н	Ч	Р	Т	Л	Р
У	А	И	А	А	Е	О
З	Ј	Г	Т	Т	В	П
А	Л	Р	Р	С	Р	К
Н	А	А	Р	А	И	А
О	Т	Ђ	Т	Н	Д	Л
С	А	А	И	А	О	А
Н	К	Н	Р	Н	Р	Т
Б	И	С	Т	А	А	С
К	Ј	Т	Ч	Е	Н	А
К	А	В	П	Е	Н	А
А	О	О	Ш	И	Д	А
Т	Х	К	Л	А	С	А
А	О	Г	С	И	Н	А
Т	З	А	Т	О	Н	Т
С	Ф	А	Л	И	П	С
О	Р	О	Т	К	В	А
С	К	А	Н	Д	А	Л

АНАНАС, АНИТА, АНТЕНА, АСТАТИН, БИСТА, ВЕЛИК, ГЛИНА, ГРАЂАНСТВО, ЕПОХА, ЗАТОН, ЗАЧИН, ЗЛАТАР, ИСТИНА, КАОЛИН, КАТАР, КВАРТА, КИНИН, КИРИЈА, КЛАСА, КОЛОНА, ЛАСТА, ЛАТАКИЈА, НАГРАДА, НАРОД, ОВЧАРА, ОСТАТАК, ПАТАН, ПЕТИТ, ПЕЧАТ, ПОРТА, ПОСКОК, РОТКВА, СИТАР, СКАНДАЛ, СНЕШКО, СРЂАН, СТАЛАК, СТАРТЕР, ТАРАНА, УЗАНО, ФАСАДА.

Да ли сте знали ...

– да је 8. мај Међународни дан Црвеног крста и Црвеног полумесеца а седмица 8-15. мај Недеља Црвеног крста? Оснивач Црвеног крста био је швајцарски филантроп Жан Анри Динан кога

је потресно искуство битке код Солферина 1859. навело на идеју формирања националних хуманитарних друштава, састављених од добровољаца, обучених у мирнодопским условима да пруже непристрасну помоћ за ублажавање патњи у време рата. Динан је добитник прве Нобелове награде за мир 1901. године.

– да су Динан и петорица сарадника 1863. основали Међународни комитет за помоћ рањеницима, који је касније постао Међународни комитет Црвеног крста. Жан Анри Динан је такође предложио да земље усвоје међународни споразум којим би се признао статус медицинских служби и рањеника на бојном пољу. Овај споразум – оригинална Женевска конвенција – усвојен је 1864.

– да је Међународни комитет Црвеног крста (ИЦРЦ), хуманитарна организација са седиштем у Женеви, Швајцарска, део Међународног покрета Црвеног крста и Црвеног полумесеца, заједно са 192 национална друштва. Ова најстарија и најпоштованија организација унутар покрета и

једна од најпризнатијих организација на свету, добила је три Нобелове награде за мир (1917, 1944 и 1963).

– да се Међународна федерација друштава Црвеног крста и Црвеног полумесеца (ИФРЦ), основана 1919. у Паризу након Првог светског рата, првобитно звала Лига друштава Црвеног крста, а данашњи назив добила је 1991. године. Ова федерација израсла је у највећи светски хуманитарни покрет са око 97 милиона волонтера, чланова и особља широм света.

– да је Црвени крст Србије хуманитарна, независна и добровољна организација, основана 1876. године? На

иницијативу угледног војног лекара др Владана Ђорђевића, у Дворани београдске општине, 25. јануара 1876. по старом календару, односно 6. фебруара по новом, основано је Српско друштво Црвеног крста. Црвени крст Србије је данас национално друштво које се састоји од две покрајинске организације и 183 организације ЦК у градовима и општинама. Своје програмске активности реализује захваљујући помоћи 60.000 волонтера.

Природа

Велик је само онај човек који остане обичан човек.

Ако човек не држи природу за руку, од њене руке ће да страда.

Све је наших руку дела. И недела!

Уштедим на доручку. Преспavam га.

На вртешци живота често страдају живци.

Посао га гуши. Стално ради „испод жита“.

Душан Старчевић

Посао

Будала награбуси, паметан погреши а лукав стоји са стране и смишља нове заплете!

Не сме да да свом егу годишњи одмор! Тек онда би га прогањао!

У шуми идеја он је одабрао пањ!

Пустио је мозак на пашу, јер су за његов рад потребни витамини!

Запослио се! Ушао је у ријалити!

Сит гладном верује, али мисли да гладан претерује!

Невен Шијаков

Острво

Паучина

Кад вас добре мисли оставе, паучина се разбашкари.

Треба знати кад нешто не треба знати.

Дуг језик не стиже до злата.

Оставила га нада. Заљубио се у илузију.

Несрећан човек све победи, а од себе изгуби.

Нема те војске која ће те ослободити ако ти сам себе покориш!

Бранка Лазић

Срећа

Наступила је нова мода. Не слеће нам више ни рода.

У трагању за срећом ослонио сам се на срећку.

Поцинковао сам олуке – цинкарењем.

Ништа нећу крити, али нешто се мора рећи.

Афоризам је пошалица са стварношћу.

Радомир Станојковић

Пут

Боље је изгубити памет, него апетит!

Живот. И за то треба времена!

Био је наше горе лист, али су га неки ветрови одували!

Суштина свега је бити у свету, а не побећи из себе!

Имао па немао. Тај сам!

Идем испред свог времена. Да му покажем пут!

Радмило Мићковић